

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÁ ČINNOST SPOJENÁ S UŽÍVÁNÍM
OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK
VČETNĚ ALKOHOLU V OKRESE PŘÍBRAM**

Autor práce: Miroslav Vondrů, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Miroslav Vondrů, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Trestná činnost spojená s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminal Activity Associated with the use of Narcotic and Psychotropic Substances Including Alcohol in the Příbram District

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Zuzana Kocíková, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): květen 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je demonstrovat účinné trestně právní aspekty ochrany společnosti související s omamnými a psychotropními látkami, včetně alkoholu. Vedlejším cílem bakalářské práce je zjistit názor občanů, zda se cítí bezpečně, i co se týče drog a kriminality s tím související, a výsledky porovnat se statistikou z PČR Územního odboru Příbram.

Student: Miroslav Vondrů, DiS.	31.5.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA	31.5.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.6.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	19.6.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	19.6.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Zuzaně Kocíkové, MBA, LL.M za cenné rady, odborné vedení, připomínky i metodické vedení práce, které mi poskytla v průběhu zpracování.

ABSTRAKT

VONDRŮ, M. *Trestná činnosti spojená s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 70 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Klíčová slova: návyková látka, droga, alkohol, zákon, trestný čin, kriminalita

Práce pojednává o trestné činnosti spojené s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram. Teoretická část je zaměřena na drogy v obecné rovině, co jsou návykové látky, alkohol, nově dle zákona popisuje i zařazené psychoaktivní látky a psychomodulační látky, co si pod těmito pojmy představit a dále jsou popsány některé skutkové podstaty trestných činů, které upravují danou oblast v trestním právu, a to i včetně nově platných ustanoveních.

V dotazníkovém šetření zkoumá mimo sociologického aspektu respondentů bydlících v okrese Příbram i jejich názor na prevenci a represi těchto trestných činů, jak jsou spokojeny v místě bydliště, zda mají povědomí o tom, co je drogová kriminalita, i zda by zvýšili toleranci alkoholu při řízení motorových vozidel. V neposlední řadě se vyjádřili k důvěře v Policii ČR a určité aspekty dotazníkového šetření byly porovnány se statistikou drogové kriminality Územního odboru Policie ČR Příbram.

Závěr hodnotí nejen získané informace z dotazníkového šetření a jejich dílčí porovnání se statistikou ÚO PČR Příbram, ale i nově platná zákonná ustanovení týkající se drogové kriminality.

ABSTRACT

VONDRŮ, M. Criminal Activity associated with the Use of Narcotic and Psychotropic Substances including Alcohol in the Příbram District: bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 70 pgs. Supervisor: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

Key words: addictive substance, drug, alcohol, law, crime, criminality

The thesis deals with criminal activities associated with the use of narcotic and psychotropic substances including alcohol, in the Příbram district. The theoretical part focuses on drugs in a general sense, including addictive substances, alcohol and according to the law, the newly classified psychoactive and psychomodulatory substances. It explains what these terms mean and further describes some of the elements of criminal offenses that regulate this area in criminal law, including newly effective provisions.

The questionnaire survey examines, in addition to the sociological aspect of respondents living in the Příbram district, their views on the prevention and repression of these criminal offenses, their satisfaction with their place of residence, their awareness of drug-related crime, and whether they would increase tolerance for alcohol consumption while driving motor vehicles. Lastly, respondents also expressed their trust in the Czech Police. Certain aspects of the questionnaire survey were compared with the drug crime statistic from the Regional Police Department of Příbram.

The conclusion evaluates not only the information gathered from the questionnaire survey and its partial comparison with the statistics of the Regional Police Department of Příbram, but also the newly enacted legal provisions regarding drug-related crime.

Obsah

ÚVOD.....	10
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	12
2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
2.1 Návyková látka	13
2.2 Alkohol.....	15
2.3 Ostatní látky	16
2.4 Kriminalita	16
2.5 Trestný čin.....	16
3 KATEGORIZACE PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTEK.....	18
3.1 Dělení podle vzniku	18
3.1.1 Přírodní.....	18
3.1.2 Semisyntetické	18
3.1.3 Syntetické.....	18
3.2 Dělení podle typu (psychoaktivního) působení a chemického složení	19
3.3 Dělení podle stupně společenské nebezpečnosti.....	19
3.4 Alkohol.....	20
3.4.1 Psychoaktivní účinky alkoholu	21
3.4.2 Závislost na alkoholu	21
3.4.3 Vývoj závislosti na alkoholu.....	22
3.5 Opiáty a opioidy.....	22
3.5.1 Morfin	23
3.5.2 Kodein.....	23
3.5.3 Heroin.....	23
3.5.4 Metadon.....	24
3.6 Stimulancia.....	24
3.6.1 Kokain.....	25
3.6.2 Pervitin (metamfetamin)	25

3.6.3	Extáze	26
3.7	Cannabinoidy	27
3.7.1	Marihuana	27
3.7.2	Hašiš	28
3.7.3	HHC	28
3.8	Halucinogeny.....	29
3.8.1	LSD	29
3.8.2	Lysohlávky	30
3.8.3	Mescalín	30
3.8.4	Durman obecný	30
3.9	Léčiva.....	31
3.10	Kratom.....	32
4	TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ VE SPOJENÍ S DROGOVOU PROBLEMATIKOU	33
4.1	Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle ust. § 283 tr. zákoníku.....	34
4.2	Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 tr. zákoníku	35
4.3	Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 tr. zákoníku.....	36
4.4	Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku	37
4.5	Šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku.....	38
4.6	Neoprávněná výroba a jiné nakládání se zařazenými psychoaktivními látkami podle § 286a tr. zákoníku	39
4.7	Neoprávněné nakládání s psychomodulačními látkami podle § 251a tr. zákoníku	40
5	TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ ZA UŽITÍ ALKOHOLU	41
5.1	Podání alkoholu, psychomodulační látky nebo zařazené psychoaktivní látky dítěti podle § 204 tr. zákoníku	41

5.2	Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku	42
5.3	Opilství podle § 360 tr. zákoníku	43
6	TOXIKOMAN A ALKOHOLIK JAKO PACHATEL TRESTNÉHO ČINU 45	
7	EMPIRICKÁ ČÁST	48
7.1	Stanovení cílů	48
7.2	Technika sběru dat	48
7.3	Výsledky dotazníkového šetření	49
7.4	Porovnání některých získaných dat z dotazníkového šetření se statistikou vybraných trestných činů v okrese Příbram	60
7.5	Diskuze.....	61
	ZÁVĚR.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
	SEZNAM ZKRATEK.....	71
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73
	PŘÍLOHY	74

Úvod

Trestná činnost spojená s užíváním omamných a psychotropních látek je v negativním slova smyslu globálním fenoménem již desítky let. Jedná se o sociálně patologický jev, kterému obecněji říkáme drogová kriminalita. K drogové kriminalitě se pojí kriminalita přímo spojená s výrobou, držením, distribucí takových látek, tuto kriminalitu lze označit jako primární. Rovněž nelze opomenout sekundární drogovou kriminalitu, kterou páchají osoby závislé na drogách, zde můžeme hovořit o majetkové trestné činnosti, násilné trestné činnosti i řízení motorového vozidla pod vlivem drog a alkoholu.

Zneužívání drog je bezesporu kriminogenní faktor, jedná se o jeden z nejzávažnějších problémů společnosti, neboť se přímo dotýká různých sfér společenského života. Od sociálních, rodinných, ale i zdravotních rizik, přes ekonomické dopady v rámci jednotlivce, rodiny, stejně tak i na národní úrovni. Společnost, stát, vynakládá velké úsilí v boji proti drogové kriminalitě, pořádá osvětu prostřednictvím různých preventivních programů, které jsou prezentovány zejména v oblasti školství, dále se zaměřuje i na podpůrnou činnost různých organizací zabývajících se obdobnou preventivně aktivní činností v oblasti poskytujících pomoc osobám drogově závislým například ve formě obměny injekčních stříkaček a osvěty již závislým, ale následně do zdravotnictví, neboť užívání drog je úzce spjata i s výskytem různých přenosných a často nebezpečných nemocí jako jsou AIDS (přenos viru HIV), žloutenky, ale i nemocí psychických. V oblasti bezpečnosti, se kterou je spojená oblast prevence v rámci působení státních orgánů, nebo i v oblasti jurisdikce jsou vynakládány obrovské finanční prostředky na snižování dopadů drogové kriminality, ať už v jejím předcházení, tak i v její represi.

Ve světě drog, jejich zneužívání i návazné trestné činnosti, můžeme hovořit o neustálém se měnícím prostředí. Tento fenomén je úzce spjat s vývojem lidské společnosti, kdy se objevují stále nové drogy. Na to reagují odborníci z řad lékařů, psychologů i orgánů státní správy zpravidla až poté, co se nová droga „zaběhne“, jsou známy její účinky a navazující dopady. Poslední léta výrazně naznačují, že vývojem nových drog, které jsou zaměřeny na obcházení legislativních rámců, boj s drogami není zdaleka u konce a mnohdy mají různé zájmové skupiny náskok oproti zájmu společnosti. Téma drog je v současné době natolik rozsáhlé, že bakalářská práce nemůže obsáhnout

veškeré známé drogy, původy a příčiny vzniku závislostí i veškeré dopady zneužívání těchto látek. V rámci této práce jsou užité odborné poznatky a literatura věnující se drogám, závislostem a trestně právní rovině.

V teoretické části autor popisuje hlavní a vedlejší cíl práce, následně se zaměřil na vymezení základních pojmů. V další části seznamuje s návykovými látkami, jejich rozdělení podle vlastností a účinků do skupin. Dále se autor věnuje trestným činům spojeným s drogovou problematikou a trestným činům páchaným za užití alkoholu. Autor se dále zabývá i osobností pachatele těchto skutků, jeho motivem, který je popsán v samostatné kapitole jako toxikoman a alkoholik.

Empirická část je zaměřena na drogovou problematiku v okrese Příbram. Jsou zde porovnána data týkající se vybraných trestných činů z posledních třech let, dále je provedeno výzkumné šetření kvantitativní metodou formou dotazníku od občanů z okresu Příbram a jejich porovnání se statistickými údaji Územního odboru Policie ČR Příbram.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem je teoreticko-metodologická analýza z hlediska de lege lata trestněprávní aspekty ochrany společnosti v souvislosti s drogovou trestnou činností včetně alkoholu. V úvodních kapitolách jsou metodicky rozděleny návykové látky, jejich popis, účinky. V jednotlivých kapitolách jsou následně popsány vybrané trestné činy spojené návykovými látkami a alkoholem. Závěrem teoretické části je popsán osoba pachatele trestných činů jakožto „toxikomana” či „alkoholika” a rizika ve vztahu k předmětné trestné činnosti. Teoretická část mimo jiné již zahrnuje nově definované drogové trestné činy, které v průběhu psaní této práce vešly v účinnost a to 1. 1. 2025.

Vedlejší cíl je empiricky orientován na kvantitativní metodu dotazníkového šetření v rámci okresu Příbram. Respondenti jsou konfrontováni s otázkami jako například, zda se cítí ve své obci bezpečně, jak jsou spokojeni se současnou legislativou, zda vnímají vývoj prevence a represe pozitivně či negativně, jak by definovali pojem „drogová kriminalita” a v neposlední řadě, jak důvěřují Policii ČR v řešení drogové kriminality. Zároveň budou pro ilustraci porovnána zjištěná data z dotazníkového šetření s vývojem drogové kriminality v okrese Příbram pomocí dat poskytnutých územním odborem Policie ČR Příbram za roky 2022 až 2024.

2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

2.1 Návyková látka

Návyková látka je ustálený pojem zejména s přihlédnutím k jeho zakotvení v trestním zákoníku a v zákonu o návykových látkách č. 167/1998 Sb. Droga je široce používaný pojem mezi laickou i odbornou veřejností. Aktuálně platné právní úpravy však pojem droga neznají, obecně uznávané synonymum, které je již v českém právním řádu zakotveno, je návyková látka. Pojem návyková látka je upraven zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a to konkrétně v §130 ve znění: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“. Po nedávné novelizaci s účinností od 1. 1. 2025 je zde dále v odstavci 2 nově uvedeno: „*Pro účely tohoto zákona se za návykové látky považují také psychomodulační látky a zařazené psychoaktivní látky*.“¹ Jedná se o reakci na užívání nových látek, které můžeme označit za drogy, novela byla zřízena, aby mohly kompetentní orgány státní správy psychoaktivní látky, potenciálně nebezpečné, stáhnout z trhu a následně mohly být vědecky zkoumány. V případě zjištění její nízké zdravotní a sociální nebezpečnosti umožnění jejího regulativního uvedení na trh, s cílem zabránění nabytí látky (výrobků) osobám mladším 18 let.²

Zákon nově zavádí do právního řádu České republiky nové kategorie látek, a to psychomodulační a psychoaktivní, které jsou již od 1. 1. 2025 rovněž účinné v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve kterém je v §2 odst. 1 písm. a) uvedeno: „*Návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedeny v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek, s výjimkou látky konopí extrakt a tinktura, která obsahuje nejvýše 1 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů a splňuje podmínku bezpečnosti podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků*“, přičemž novela dvě zmíněné kategorie nově obsáhla v písmeni i téhož paragrafu ve znění: „*psychomodulačními látkami nové psychoaktivní látky a další látky s psychoaktivním*

¹ ČESKO. Zákon č. 40 Usnesením parlamentu České republiky ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. [online] In Sbírka zákonů České republiky, 2009, Dostupné z WWW:<<https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40?zalozka=text>>.

² Zákon umožňující regulaci psychoaktivních látek vstoupil v platnost. Účinnosti nabude 1. ledna 2025. [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR 2024 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW:<<https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025>>.

účinkem, které nepředstavují závažné riziko pro veřejné zdraví nebo riziko závažných sociálních dopadů na jednotlivce a společnost a současně jsou uvedeny v nařízení vlády o seznamu psychomodulačních látek, a výrobky z nich“³

Od 1. 1. 2025 vešla v platnost poměrně rozsáhlá změna ve formě zákona č. 321/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Do 11 zákonů byly nově vloženy právní normy ohledně psychomodulačních látek a zařazených psychoaktivních látek. Taxativně lze hovořit o změnách v následujících zákonech: Zákon o návykových látkách, Zákon o regulaci reklamy, Zákon o potravinách a tabákových výrobcích, Zákon o ochraně veřejného zdraví, Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání, Zákon o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, Trestní zákoník, Zákon o správních poplatcích, Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, Zákon o službách platform pro sdílení videonahrávek.

Z pohledu autora se jednalo o nutný legislativní zásah, neboť nové látky typu HHC, kratom a mnohé další, nebyly prakticky kontrolovány a nebylo je možné ani kontrolovat. Trh s těmito psychoaktivními látkami bez regulace, občas označované jako sběratelské předměty, různé alternativy psychoaktivních látek doslova zaplavily trh, bylo volně prodejné na veřejných místech a dostupné i dětem, které je mohly koupit v automatech i ve formě sladkostí.

V souvislosti s uvedenou novelou vznikly dva nové seznamy látek, zařazené psychoaktivní látky a psychomodulační látky.

Zařazené psychoaktivní látky jsou látky na karanténním seznam pro neznámé látky, které se objeví na českém trhu a po jejich zařazení se budou moci pouze vědecky zkoumat. Prodej a jejich výroba nebude legální, nicméně v malém množství v případě vlastní potřeby nebude trestným činem. Tento seznam umožňuje vládě pružně reagovat na nové trendové látky, aniž by to mělo trestněprávní dopad na běžné uživatele.

Psychomodulační látky jsou látky, které po důkladném prozkoumání (zařazené psychoaktivní látky) nebudou vykazovat známky závažných zdravotních a sociálních

³ ČESKO. Zákon č. 167 Usnesením parlamentu České republiky ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In Sbírka zákonů České republiky [online], 1999 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW: < <https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/167?zalozka=text>>.

rizik. Vláda je může z rozhodnutí zařadit na druhý seznam, tedy na seznam psychomodulačních látek. Posuzování těchto látek je pod záštitou Ministerstva zdravotnictví, Státního zdravotního ústavu a Úřadu vlády. Jelikož psychomodulační látky nejsou bez rizika, nelze je již v současné době prodávat osobám mladším 18 let, regulace bude ještě přísnější než při prodeji alkoholu a tabákových výrobků, nelze je propagovat prostřednictvím plošné reklamy, prodej bude regulován s ročním poplatkem, je kladen velký důraz na transparentnost kvality, obalů s výrobky, bezpečnostní varování apod. Obce budou mít možnost zakázat prostřednictvím obecně závazné vyhlášky konzumaci psychomodulačních látek v blízkosti školy, nebo na akci přístupné nezletilým nebo ji omezit v případě konání sportovní nebo kulturní akce.⁴ „V případě zavedení zmírňování nebo zrušení právní úpravy jde o sociální experiment s důsledky promítajícími se do mnoha oblastí společenského života.“⁵

Výše uvedené je z pohledu autora komplexní řešení pro boj s novými drogami (zejména syntetickými), proto zákon č. 321/2024. novelizuje celkem 11 zákonů, v oblastech, které se těchto látek v rámci opatření a regulace týká.

2.2 Alkohol

Mezi veřejností je všeobecně alkohol považován jako legální návyková látka, která škodí lidskému organismu. Autor si dovoluje částečně oponovat v tom, že legalita není absolutní, neboť je podmíněna věkovou hranicí 18 let. Konzumace alkoholu se v české společnosti těší velké oblibě, zejména konzumace piva je celosvětově největší a alkohol zde tvoří i sociální funkci, neboť je například spojen s významnými událostmi.

Zákon č. 65/2017., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v § 2 odst. 1 písm. f) alkoholický nápoj specifikuje jako: „nápoj obsahující více než 0,5 % objemových ethanolu.“ Tento zákon rovněž označuje alkohol za návykovou látku. Optikou citovaného ustanovení lze uvést jeden běžný příklad, při kterém je zmiňovaná hranice 0,5 % obj. ethanolu využívána. Jedná se o nealkoholické pivo, které vzhledem

⁴ *Nová regulace psychoaktivních látek.* [online]. Vláda České republiky 2025 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW:<<https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025>>.

⁵ VÁLKOVÁ, Helena; KUČTA, Josef a HULMÁKOVÁ, Jana. *Základy kriminologie a trestní politiky.* 3. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019 s. 470. ISBN 978-80-7400-732-3.

k technologii výroby sice alkohol obsahuje, ale splňuje výše uvedený limit a takto ho lze prodávat i osobám mladším 18 let.⁶

2.3 Ostatní látky

Vzhledem k obrovskému množství látek, které jsou způsobily nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování, se s některými těmito látkami můžeme ve větší či menší míře setkat i v každodenním životě a jsou běžně dostupné. Již v roce 2005 na to například reagoval usnesením Nejvyšší soud ČR ze dne 29. června 2005 pod sp. zn. 3Tdo 705/2005, který v tomto směru považuje za ostatní látky například ředidla (toluen, benzen), čisticí, náplně do hasičských přístrojů i tzv. rajský plyn.⁷

2.4 Kriminalita

Jedná se o nejzávažnější formu sociálně-patologického jevu. V užším pojetí ji můžeme chápat z pohledu juristického, tj. legálního pojetí kriminality, kterou trestní právo chápe jako souhrn jednání, které je považováno za trestní čin zákonodárcem, tedy čin, který je vymezen v trestním zákoníku. V širším pojetí ji můžeme vnímat z pohledu sociologického, tedy nezávislého na trestním právu, a tím umožňuje kritický přístup k trestnímu právu, neboť zahrnuje i některé závažné sociálně patologické zatím nekriminalizované či latentní kriminalitu.⁸

2.5 Trestný čin

Legální definicí trestného činu je v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. v ustanovení § 13 odst. 1. „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*”⁹ Drogovou trestnou činností můžeme užší optikou vnímat pouze takové jednání, které je zahrnuto v trestním zákoníku v souvislosti s trestnými činy vyjmenované v §283 až §287. V širším pojetí lze zahrnout i jednání pod vlivem návykové látky, kterou je i alkohol, a to konkrétně uvedené v § 274

⁶ ČESKO. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek - znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 17. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65/zneni-20250101#f6008224>>.

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu 3 sp.zn. 3Tdo 705/2005 ze dne 29.9.2005. [online]. Zákon pro lidi. 2025 [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: WWW:<<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/3-tdo-705-2005?text=705%2F2005&sit=1>>.

⁸ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. s.80 ISBN 978-80-7380-312-4.

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Usnesením parlamentu České republiky ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. [online] In Sbirka zákonů České republiky, 2009, Dostupné z WWW:<<https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40?zalozka=text>>.

tr. zákoníku – ohrožení pod vlivem návykové látky, tak i opilství podle § 360 tr. zákoníku. O širším pojetí lze rovněž hovořit o veškerých trestných činech spáchaných, které mají souvislost se zneužitím drogy. Podrobněji o vybraných skutkových podstat trestných činů související s drogami a alkoholem bude práce pojednává v dalších kapitolách.¹⁰

¹⁰ ČESKO. § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p13>>.

3 KATEGORIZACE PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTEK

Systémů k dělení drog na určité skupiny je mnoho. Rozdělení drog obecně vnímanou optikou na zákonné a nezákonné je v aktuálně laděné společnosti rezonující, neboť jsou tlaky o zpřístupnění některých drog více, např. marihuany, na druhé straně je zde vyvíjeno úsilí omezit některé novější formy látek, které jsou nebylo do nedávné doby byly volně dostupné. V odborné epidemiologii jsou zejména užívány tři klasifikace, a to podle dle vzniku drogy, nebo typu působení a chemického složení a podle stupně společenské nebezpečnosti.¹¹

3.1 Dělení podle vzniku

3.1.1 Přírodní

Charakteristikou přírodně vzniklých drog lze již z názvu odvodit, že jejich původ nalezneme v přírodě a k jejich požití není třeba víceméně žádné složité úpravy, de-facto jen sušení, převaření. Mezi zástupce přírodních drog patří konopné produkty jako hašiš a marihuana, dále opium, koka, durman, mandragora, lysohlávka. Zástupců psychoaktivních rostlin včetně hub je v odborné literatuře uváděno až 2500.¹²

3.1.2 Semisyntetické

Vznik těchto drog se vyznačuje již složitější úpravou “přírodní materie”, mezi nejznámější zástupce patří kokain (z koky), heroin-morfin (obě z makovic), LSD.

3.1.3 Syntetické

Drogy jsou vytvořeny uměle chemickou syntézou. Vzhledem k tomu, že k výrobě těchto drog je zapotřebí laboratorních podmínek a odborných znalostí, mnohdy se stává, že vznikají tzv. designérské drogy, přičemž je cílem vyrobit takový derivát původní sloučeniny, který si zachová psychoaktivní účinky, a který zároveň není zakázanou látkou. Mezi klasické syntetické psychoaktivní látky se řadí zejména pervitin, extáze, opioidy (syntetické sloučeniny s opiátovými účinky), ale i těkavé látky jako rozpouštědla.

¹¹ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s.14 ISBN 80-244-0709-4.

¹² Tamtéž s.14.

3.2 Dělení podle typu (psychoaktivního) působení a chemického složení

Tento druh kategorizace drog je zaměřen zejména na účinky na psychiku, tedy zejména na psychoaktivního působení na lidský organismus.

Tlumivé látky

Mezi tlumivé látky řadíme celou řadu opiátových drog jako jsou například morfin, heroin, metadon, opioidy peptidové i nepeptidové povahy a zároveň do této skupiny patří hypnotika a anxiolytika, které jsou obecně známé jako antidepresiva.

Stimulancia (stimulační)

Stimulační drogy jsou zastoupeny řadou amfetaminů, mezi které řadíme nejznámější pervitin, dále kokain a crack (derivát kokainu).

Halucinogeny

K známým halucinogenům patří konopné produkty, jako jsou marihuana, hašiš, konopné oleje, LSD, mescalín, extáze (tzv. taneční droga), těžké látky.¹³

3.3 Dělení podle stupně společenské nebezpečnosti

Konsenzus nejenom celospolečenský ale i celosvětový je v tomto ohledu takřka nemožný. V ideálním případě zohledňuje rizika spojená s užíváním drog zejména zdravotní, ale i kriminogenní a ekonomické faktory. Odlišení škod, které působí psychotropní látka s poměrem škod, které jsou spojeny s její prohibicí, spouští další řetězce příčin a následků, přičemž dle některých odborníků sekundární drogová kriminalita, tedy trestná činnost spojená s obstaráním si drogy, co se týče do rozsahu škod i společenské nebezpečnosti přesahuje primární drogové trestné činy. Vyjádřením společenské nebezpečnosti drogy lze tedy vnímat tím, jaký má konkrétní droga zákonný status, přičemž můžeme hovořit o čtyřech možnostech. Jedná se o prohibici, která jasně definuje její zákaz, není dovoleno ji nijak vyrábět, přechovávat, obchodovat, maximálně existují zákonná povolení například pro vědecké nebo lékařské účely, jedná se o klinické testy u léčiv apod. Dále je zde forma dekriminlizace, při které je zakázána výroba, obchod, distribuce, ale samotné držení či užití není trestné. Třetí možností je neprohibiční regulace, při které je na danou drogu uvalen zvláštní režim. Obchod není zakázán, ale je

¹³ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s.14-16 ISBN 80-244-0709-4.

podroben přísnou regulací jako například v Nizozemí a posledním principem je legalizace, kdy nejsou psychotropní látky nijak regulovány, zde bychom hovořili zejména o alkoholu a tabáku, kde jedinou regulací je věková hranice dětí a mladistvých.¹⁴

Autor dále připomíná v jeho optice je nepřesné rozlišení drog na měkké a tvrdé. Měkké drogy byly společností více tolerovány, jednak proto, že se mezi ně řadil zejména alkohol a tabák společně s konopnými produkty (marihuana), a také, že rizika a následky jsou vnímány spíše z dlouhodobého užívání. Tvrdé drogy byly spojované s injekčními stříkačkami, okamžitou závislostí, nemocemi (přenos HIV, žloutenky), předávkováním, životním stylem a kriminalitou. Z tohoto důvodu panovala obecně rozšířená představa, že drogy jako pervitin a heroin jsou daleko nebezpečnější.

Ke svému tvrzení autor předkládá statistická data z České republiky, konkrétně v roce 2020 Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky uvedl statistiku, ze které je patrné, že v roce 2019 bylo registrováno 84 přímých drogových úmrtí, z toho 42 úmrtí po předávkování nelegální drogou, psychoaktivním lékem rovněž ve 42 případech. Dalších 133 úmrtí bylo identifikováno pod vlivem drog z jiných příčin než předávkováním (nemoc, nehoda, sebevražda).¹⁵ V souvislosti konzumací alkoholu zemře ročně 6 až 7 tisíc osob, což představuje minimálně 5 procent celkové úmrtnosti populace v ČR ročně. Přibližně 2 tisíce úmrtí lze přiřadit přímo alkoholu, dalších 600 případů úmrtí dopravním nehodám či sebevraždám.¹⁶

3.4 Alkohol

Alkohol je jako jediná legální droga v této práci zahrnuta, neboť je úzce spojený s některými trestnými činy, které jsou v dalších kapitolách i v empirické části předmětné.

Ethylalkohol, ethanol, obecně alkohol vzniká procesem kvašení sacharidů, nejčastěji z ovoce, obilnin, brambor. Destilací se dosahuje vyšší koncentrace alkoholu v roztoku. Alkohol, jak dokazují archeologické nálezy byl znám již v dobách starých civilizací, ať už jako forma nápoje, léčiva či obřadní tekutiny. V současné době tato tradiční využití alkoholu pokračují. Alkohol se užívá ve zdravotnictví, při společenské

¹⁴ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s.15-16 ISBN 80-244-0709-4.

¹⁵ *Drogová úmrtí a úmrtí pod vlivem drog v roce 2019*. [online], Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky 2020, Dostupné z WWW:<<https://www.uzis.cz/res/f/008321/ai-2020-01-nrpatv-drd-2019.pdf>>.

¹⁶ *Alkohol – dobrý sluha nebo zlý pán? První vládní zpráva o alkoholu v České republice*. [online]. Vláda České republiky 2022 [cit. 2025-02-20]. Dostupné z WWW:<<https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025>>.

události jako symbol například přípitek (obřadní účel), tak i ve spojení s klasickým požíváním nápojů. Již z historie víme, že alkohol přinášel kromě požitků řadu problémů, které se již před 1000 lety musely řešit na úrovni státu. V roce 1039 byl dokonce vyhlášen Břetislavem I. první protialkoholní zákon, a porušení prohibice byla přísně trestána.¹⁷

3.4.1 Psychoaktivní účinky alkoholu

Účinky alkoholu mají komplexní charakter a odvíjejí se zejména podle požitého množství. Na výsledném projevu chování se podílejí biologické (zdravotní stav, kondice), psychologické (očekávaný efekt) a sociální faktory (působení prostředí, kde je alkohol požit). Při nízkých dávkách se projevu stimulačně, dochází ke zvýšenému sebevědomí, mnohmluvnosti, snížení zábran i agresivita. Akutní intoxikace centrální nervové soustavy je opilost prostá (nekomplikovaná). Při rychlé, déletrvající konzumaci alkoholu (zejména nápojů s vyšším obsahem alkoholu) dochází k hlavnímu projevu látky ethylalkoholu, kterým je útlum (únava, spánek, až do stavu bezvědomí a smrti). V závislosti na hladině alkoholu v krvi se popisují čtyři stádia intoxikace. 1. excitační stádium, lehká opilost – v hladině do 1,5 g/kg, 2. hypnotické stádium, opilost středního stupně – 1,6 g/kg až 2,0 g/kg, 3. narkotické stádium, kde jsou výrazné známky opilosti v hodnotách nad 2,0 g/kg, 4. těžká alkoholová intoxikace, která při dávce na 3 g/kg zapříčiňuje rizika bezvědomí, zástavy dýchání a smrt.

3.4.2 Závislost na alkoholu

Vlastní závislost na alkoholu předchází většinou vlastnímu poškození zdraví, kde jsou již známky negativních somatických změn. Škodlivé užívání se může vyvinout v závislost.

Vznik závislosti popisuje dispozičně-expoziční model, který popisuje: „*čím výrazněji se uplatňují faktory dispoziční (biologické, včetně genetické dispozice, osobnostní výbava, zdravotní stav, komorbidita aj.), tím menší podíl expozice je nutný a naopak, čím větší je expozice (dostupnost alkoholu, míra konzumace-množství, frekvence, koncentrace alkoholických nápojů), tím menší stačí ke vzniku závislosti.*“¹⁸. Lze hovořit o tom, že jde o komplexní působení řady faktorů spolupodílející se na vzniku a rozvoje závislosti. Studie potvrdily význam dědičných vlivů, které se mohou více či

¹⁷ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.151 ISBN 80-86734-05-6.

¹⁸ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.152 ISBN 80-86734-05-6.

méně uplatnit, naopak výzkumem nebyla zjištěna specifická osobnostní struktura s vyšší pravděpodobností vzniku závislosti nebo naopak determinující pro vývoj závislosti.

3.4.3 Vývoj závislosti na alkoholu

Od škodlivého užívání alkoholu k závislosti vede nenápadný přechod. Postupné zvyšování tolerance, ztráta kontroly užívání alkoholu, ale i zanedbání zájmů, koníčků, vedou ke změnám chování a myšlení, které se postupně mohou fixovat a způsobit osobnostní změny. Tyto změny se označují jako alkoholické obrany, jedná se o adaptační mechanismus, kterým alkoholik reaguje na konflikty vyvolané jeho pitím. Z počátku tím alkoholik zakrývá a vysvětluje pití alkoholu. S postupem rozvinuté závislosti je již výraznější změna tolerance na alkohol, s přibývajícími odvykacími příznaky (ranní doušky alkoholu), jakožto potřeba odstranění symptomů nastupujícího se odvykacího stavu. Objevují se i alkoholická okénka, což jsou výpadky paměti, kdy si alkoholik nepamatuje již průběh dění při alkoholové intoxikaci. S rozvojem tolerance se tento jev zvyšuje, závislá osoba, je denně schopna požívat značné množství alkoholu, často nenápadně. U alkoholika se však postupně snižuje schopnost metabolizovat alkohol, a tak naopak dochází k tomu, že i menší množství alkoholu způsobí u dotyčného příznaky těžké opilosti.¹⁹

Účinky alkoholu všestranné. Žádná jiná droga prakticky nenabízí tolik účinků. Poskytuje jak psychické účinky, tlumivé, uklidňující, uspávající, pocit zvýšených schopností (neopodstatněný) s tím i povzbuzuje aktivitu, díky odstranění zábran (stimulační), odstraňuje úzkost, analgeticky ovlivňuje vnímání bolesti, ale můžeme hovořit i chuťových požitcích i dodání tekutin.²⁰

3.5 Opiáty a opioidy

Název skupiny je odvozen od názvu šťávy z nezralých makovic máku setého (*Papaver somniferum*) známé jako opium. Pro další účely, lze využít jak samotné opium, tak alkaloidy z něj izolované. Jsou zde zástupci ze skupiny přírodních a polosyntetických psychoaktivních látek. Skupina opiátů se považuje za velmi rizikové, neboť má největší závislostní potenciál, a to jak psychický, tak fyzický. S ohledem na různě dostupnou kvalitu se lze zároveň těmito drogami velmi lehce předávkovat. Typickými zástupci této

¹⁹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.151-153 ISBN 80-86734-05-6.

²⁰ HELLER, Jiří a PECINOVSKÁ, Olga (ed.). *Pavučina závislosti: alkoholismus jako nemoc a možnosti efektivní léčby*. Praha: Togga, 2011. s. 49 ISBN 978-80-87258-62-0.

skupiny jsou morfin, kodein, heroin. Mají silný euforický účinek a zároveň mají i silné abstinenční příznaky. Nejčastěji se tyto látky užívají intravenózně (nitrožilně), intranazálně (vdechováním nosem), kouřením či inhalací. Opiáty obecně jsou hojně podávané léky proti bolesti (analgetika) a také proti kašli (antitusika), zpravidla jsou pacientovi aplikovány orálně nebo intravenózně, případně intramuskulárně (do svalu). Závažnost závislosti na opiátech autor dokládá například situací v USA, kde v posledních desetiletích došlo k masivnímu nárůstu počtu závislých na lécích proti bolesti předepisovanými zdejšími lékaři. V nemalém počtu případů tyto závislosti vyústily v předávkování a následnou smrt. Vzhledem k rozsahu se rozhodně jedná o celospolečenský problém.²¹

3.5.1 Morfin

Obsah morfinu v surovém opiu činí až 15 procent. Spolu s kodeinem je základem pro výrobu dalších syntetických opiátů. Historicky byl využíván jako léčivo se silnými analgetickými účinky. Aplikace je zpravidla intravenózní, krátce po ní se dostaví typické účinky, které jsou zejména celkové utlumení nervového systému, srdeční činnosti a pocity euforie a úlevy. Vzhledem k se snadnému vytvoření tolerance k aplikované dávce, hrozí riziko předávkování.²²

3.5.2 Kodein

Po morfinu je kodein druhý nejzastoupenější alkaloid v surovém opiu. Kodein je i v současné době využíván pro výrobu léčiv, ale vzhledem k relativně nižšímu obsahu v opiu, je vyráběn z morfinu. Kodein je častým analgetikem dostupným na předpis. Kodein sám o sobě nedosahuje při stejné dávce takových účinků jako morfin, uvádí se kolem 10 procent, nicméně rizika popsaná výše u morfinu jsou prakticky stejná.²³

3.5.3 Heroin

Jedná se o derivát morfinu, který byl vyroben již v roce 1874. V roce 1898 jej farmaceutická společnost Bayer prodávala pod názvem heroisch (něm. silný). Po léta panovalo přesvědčení, že se jedná o účinný lék pro závislost na morfinu se zcela nulovým rizikem vzniku závislosti. Heroin je ze skupiny opiátů nejrozšířenější drogou ve světě.

²¹ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 370-371 ISBN 978-80-7598-554-5.

²² VRBA, I. LEJČKO, J. KOZÁK, J. *Opiody* 2. přeprac. vyd. Praha: Maxdorf, 2021, 504 s. ISBN 978-80-7345-664-1.

²³ Tamtéž s. 504

Distribuce je ve formě bílého prášku nebo ve formě hnědých krystalků podobnými nerafinovanému cukru.²⁴ Vyznačuje se nejvyšší návykovostí z této skupiny, do mozku proniká rychleji než morfin s kratším účinkem. Nepříznivému stavu útlumu po intoxikaci heroinem se toxikomani snaží předejít společnou aplikací s pervitinem či kokainem. Další úskalí spočívá v tom, že dealeri jsou mnohdy uživatelé a heroin je často distribuován nařazený nejrůznějšími látkami např. strychninem, křemičitanem hořečnatým, ale i jednou sodou, omítkou, sádkou, pracím prostředkem.²⁵

3.5.4 Metadon

Metadon se vyrábí synteticky a jeho výroba je čistě pro medicínské účely – substituční léčbu. Přesto je vyhledáván jako náhradní či zástupná droga, která se vyskytuje na nelegálním trhu. Má pomalejší nastupující účinky, euforie je slabší než u heroinu a jeho poločas eliminace je 25 hodin, což umožňuje bezpečné dávkování jednou denně.²⁶

3.6 Stimulancia

Jedná se o látky s budivým efektem na centrální nervovou soustavou, po požití se zvyšuje psychomotorické tempo, urychlí myšlení, zvýší bdělost, zkracují spánek, vyvolávají euforii a pocit síly jak duševní, tak fyzické. Dlouhodobým účinkem je vznik závislosti psychické. Vzhledem k tomu, že po požití drogy je zatížený celý organismus, zejména kardiovaskulární systém, je zde velké riziko selhání srdce či mozková příhoda. Organismus je doslova připraven na vrcholný výkon. Dlouhodobé negativní účinky ve formě toxických psychóz způsobují různé paranoidní syndromy, postižení nálad, zrakové, sluchové i taktilní halucinace. Není neobvyklé, že si pacienti poškozují tělo ve snaze odstranit si neexistující hmyz na pokožce. Nejznámější stimulační drogy jsou kokain, deriváty amfetaminů jako nejznámější pervitin a dále MDMA neboli extáze. Drogy z této skupiny se aplikují intranazálně (šňupáním,) intravenózně, kouřením a u MDMA zejména perorálně.^{27,28}

²⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.161-153 ISBN 80-86734-05-6.

²⁵ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 121 ISBN 978-80-206-1008-9.

²⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.162 ISBN 80-86734-05-6.

²⁷ Tamtéž s. 165

²⁸ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 117 ISBN 978-80-206-1008-9.

3.6.1 Kokain

Listy rostliny koky – z rostliny Kokainovník pravý (*Erythroxynol coca*) jsou známé pro své stimulační účinky v Jižní Americe již od dávných dob, kde byli a jsou dodnes žvýkány pro nabuzení, odstranění pocitu únavy a osvěžení. Extrahovaná látka kokain byl poprvé izolován v 80 letech 19. století. Byl velmi žádaný, neboť například v oční chirurgii neexistovalo vhodné anestetikum. Využíván byl zejména jednak pro svůj analgetický účinek, tak i vasokonstrikční, přičemž stahuje cévy a tím snižuje krvácivost. Někteří odborníci považují závislost na kokainu za vůbec nejsilnější. Typicky se kokain šnupe, neboť se jedná jemnější prášek dobře rozpustný ve vodě, lze ho aplikovat i přes sliznici (ústý, pohlavní orgány).²⁹

V souvislosti s kokainem nelze opomenout jeho volnou bázi s názvem crack. Crack je krystalická látka určená ke kouření, jedná se hydrochlorid kokainu. Při kouření cracku nastupuje euforie rychleji a intenzivněji, ale po kratší dobu. Crack oblíbený zejména na území USA byl oblíben u uživatelů i vzhledem k tomu, že crack lze místo heroínu kouřit, a tak předcházet při manipulaci intravenózně nákazou AIDS.³⁰

Zajímavostí je, že původní recept nápoje Coca-Cola obsahoval kokain, v té době to byl prakticky všelék a neznali se ještě veškeré vedlejší účinky. Později byl omezen kokain v Coca-Cole na pouhé stopové množství, až v roce 1929 se tento nápoj stal zcela bez kokainu. Název Coca-Cola tak odkazuje na list rostliny koky a na ořech kola, který obsahuje kofein. Na etiketě původního nápoje byl tak příhodný název: „It relieves of exhaustion” v překladu znamenající uleví od vyčerpání a další doprovodný text o doplnění energie do mysli a těla.³¹

3.6.2 Pervitin (metamfetamin)

Počátky vzniku této látky se datují do 80. let 19. století, kdy byl pervitin poprvé syntetizován v Japonsku. Později se rozšířil do západní Evropy, kde byl hojně rozšířen i díky 2. světové válce, kde si německá armáda z počátku války objednala 35 milionů

²⁹ Kokain. [online]. Národní zdravotnický informační portál [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW:<<https://www.nzip.cz/clanek/262-kokain>>.

³⁰ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 137 ISBN 978-80-206-1008-9.

³¹ *Intoxicants in Society*. [online]. National Library of Medicine [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW:<<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4879807/>>.

pervitinových tablet, i spojenci používali drogy, a to zejména benzedrin sulfát, který patří rovněž do skupiny stimulantů.³²

V České republice je pervitin jedna z nejužívanějších drog, jeho výroba je plně profesionalizována a export probíhal například do Německa.³³ Základní stimulační složkou je Efedrin, který se získával zejména z léčiv, které byly do 1. 5. 2009 volně prodejné bez lékařského předpisu. Jak je uvedeno v tiskové zprávě ze dne 3. 4. 2009 byla to reakce na nesprávné použití a zároveň i na zamezení zneužívání k výrobě drog. Jednalo se zejména o velmi známé přípravky proti bolesti jako jsou: Modafen, Paralen plus, Apsipirin Complex, Nurofen, Stopgrip, Panadol plus.³⁴ Omezením dostupnosti vznikla při stálé poptávce mezera v trhu, která byla prakticky ihned zaplněna dovozem těchto medikamentů ze zahraničí, kde nebyl prodej limitován např. z Polska.³⁵

Pervitin je nejčastěji ve formě krystalického bílého prášku. Má velkou variaci požití a aplikací, lze ho vdechovat intranasálně, kouřit, orálně i aplikací nitrožilně. Po požití se dostavuje pocit nabuzení, zvyšuje se komunikativnost, zahání pocit únavy, vyvolává euforii, snižuje chuť k jídlu a dodává pocit sebevědomí síly duševní i tělesné. Po odeznění účinků drogy nastupuje pocit podobný kocovině, únava, bolest kloubů, několikadenní přerušovaný spánek s velkými návaly hladu.

3.6.3 Extáze

Skupina budivých aminů má mezi mnohými zástupci i velmi známou drogu tzv. extáze neboli MDMA což je látka obsahující 3,4metylendioxy-N-metylamfetamin. Částečně lze droze dle jejích účinků přiřadit i halucinogenní působení, nicméně to se dostavuje málokdy, a vzhledem k aminovému složení a klasickému použití nejčastěji jako povzbuzující taneční droga je přiřazena k drogám stimulačním.³⁶ Zmíněná účinná látka byla původně syntetizována jako lék na hubnutí, avšak k jejímu legálnímu prodeji nikdy nedošlo. V čisté formě ji lze charakterizovat jako bílou krystalickou látku. V drogové scéně je užívána ve formě tablet, které mají na jedné straně obrázek například lebka,

³² *Věcně sjetí vojáci Třetí říše i Spojenci: drogy povinně konzumovali ve velkém, aby získali výhody nad nepřítelem* [online]. Armádní zpravodaj 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW:<<https://armadnizpravodaj.cz/historie/druha-svetova-valka-drogy/>>.

³³ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 128 ISBN 978-80-206-1008-9.

³⁴ *Tisková zpráva ze dne 3.4.2009* [online]. Státní ústav pro kontrolu léčiv, 2009 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z WWW:<<https://sukl.gov.cz/media/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-ze-dne-3-4-2009/>>.

³⁵ ZEMAN, Petr; ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník. Studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. s.15 ISBN 978-80-7338-151-6.

³⁶ OBČANSKE SDRUŽENÍ SANANIM, kolektiv autorů sdružení, *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2.

srdce, drak, smajlík. V prvních chvilkách po požití se dostávají částečně negativní pocity, neklidu až zmatenosti, poté nastupuje stimulační účinek ve formě klidu, euforie a výkonnosti (tanečník je schopen protancovat celou noc). Užití drogy je snadné, neboť ji lze snadně polknout ve formě tablety, jako obvyklého léku. Orální požití této drogy zcela přesahuje ostatní formy požití, které je zanedbatelné, jedná se o šňupání ve formě prášku.³⁷

3.7 Cannabinoidy

Psychoaktivní látky z produktů rostliny konopí se nazývají cannabinoidy. Rostlina je původem z Asie a pro svou pěstitelskou nenáročnost se rozšířila do celého světa, zejména do oblastí s teplejším klimatem. V posledních letech je již vyvráceno, že by konopné drogy byly v Evropě užívány až v novověku, nejnovější výzkumy ukazují, že konopné drogy byly součástí rituálů již před naším letopočtem. Nejznámější účinnou látkou je látka označována jako THC – tetrahydrocannabinol.³⁸ Účinky jsou od mírné euforie až po halucinace, objevují se emoční změny, sucho v ústech, poruchy myšlení i vnímání času. K příznakům se řadí rozjařenost, nepřírozená veselost, zarudlé oči a zvýšená chuť k jídlu, zvýšená srdeční činnost. Rizika užívání jsou zejména ve zhoršené koncentraci, prodloužení reakčního času organismu. Poruchy nálad, paměti a záněty a psychická závislost se objevuje při chronickém užívání, dále jsou při dlouhodobém užívání zjištěny následky jako jsou záněty sliznic, neplodnost, poruchy imunity.

3.7.1 Marihuana

Marihuanou se rozumí usušené květenství a horní lístky ze samičí rostliny konopí. Je lepkavé právě díky pryskyřici obsahující účinnou látku THC. Sušina je dle kvality zpracování spíše tmavě zelená až skoro černo-zelené v případě nekvalitního zpracování. Šlechtěním se pěstitelům podařilo docílit takové kvality rostlin, že mají velmi vysoký podíl účinné látky přesahující hranici 20 procent. Trend zvýšené kvality konopných produktů ovlivnil i fakt, že se rozvinul vývoj a obchod s hydroponií a „indoor“ pěstování.³⁹ Marihuana se ve formě nadrcené sušiny nejběžněji kouří jako cigareta tzv. „joint“, nebo v dýmkách. Její halucinogenní účinky dokládá i jeden příklad: „V jednom z případů z první poloviny dubna 2000 se muž intoxikovaný marihuanou, který vykouřil

³⁷ OBČANSKE SDRUŽENÍ SANANIM, kolektiv autorů sdružení, *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádcí pro zdraví. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2.

³⁸ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.174 ISBN 80-86734-05-6

³⁹ Tamtéž s.175

jedinou cigaretu, jinak nic jiného nepožil, což bylo také prokázáno rozbořem krve a moči, spojil s Martány. A ti mu nařídili, aby zapálil mateřskou školku!”⁴⁰

3.7.2 Hašiř

Jedná se o pryskyřici z konopí, která obsahuje velmi malé množství květenství či nečistot. Barvu má tmavě zelenou až do tmavě hnědé. Hlavním rozdílem je díky separaci pryskyřice obsahující účinné látky právě v množství těchto látek, které může být až 40 procent. Hašiř má tedy koncentrovaný mnohonásobný podíl THC a s tím souvisí i dynamika účinků psychoaktivních látek na lidský organismus i rizik. V době technologického pokroku se však rozdíl rizik mezi marihuanou a hašiř zmenšují.⁴¹

3.7.3 HHC

Jedná se o typický příklad drogy, která je uměle vytvořena jako náhražka zakázané psychoaktivní látky, v tomto případě THC. HHC neboli hexahydrocannabinol je jinak i přírodní látka, která se v konopí skutečně vyskytuje i v přirozeném množství, ale množství této účinné látky je velmi malé. Vzhledem k těmto faktům, se tedy HHC stal žádaný produkt a zároveň nová psychoaktivní látka, která je zcela legální, neboť chemicky účinné jádro THC zůstalo, ale struktura látky se změnila, a jako taková není na žádném seznamu zakázaných látek. Vzhledem k neregulaci této látky, který přišla do České republiky v období kolem 2022 (potažmo do celé Evropy) byl prodej produktů s HHC dle autora velmi nebezpečný. Prodával se ve formě bonbonů, gumových medvídků i jako e-cigareta dětem, obaly neměly ani množství účinné látky.⁴² Vzhledem k tlaku odborníků a veřejnosti na to reagoval státní aparát nařízením vlády č.52/2024 Sb. ze dne 14. února 2024, který zařadil HHC na seznam návykových látek s účinností od 6. 3. 2024.⁴³ Jedná se o nově zařazenou psychomodulační látku od 1. 1. 2025, její prodej je regulován například věkovou hranicí 18 let, prodejem jen ve specializovaných prodejnách, omezenou reklamou, obdobně jako kratom.

⁴⁰ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 132 ISBN 978-80-206-1008-9.

⁴¹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.175 ISBN 80-86734-05-6

⁴² *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances*, [online]. European Union Drugs Agency, 2023, [cit. 2025-02-25]. Dostupné z WWW:< https://www.euda.europa.eu/publications/technical-reports/hhc-and-related-substances_en>.

⁴³ ČESKO. *Nařízení vlády č. 52/2024 Sb.*. In Sbírka zákonů České republiky [online], 1999 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2024/52?založka=text>>.

3.8 Halucinogeny

Oblast halucinogeních drog je velmi dobře prozkoumána, neboť v druhé polovině 20. století byl zájem o tyto látky z hlediska farmaceutického průmyslu o jejich využití, experimentování v rámci léčby psychických onemocnění. Jedná se o širokou skupinu drog, které jsou jak přírodního původu, mezi které řadíme např. mescalín, durman, psilocybin, lysohlávky, tak semisyntetické a syntetické kam patří jedna z nejznámějších drog a to LSD. Od nepaměti byly využívány účinky těchto drog pro jejich až mystické a tajemné účinky změny stavu smyslů a vnímání. Účinky této skupiny návykových látek jsou podobné. Nastupují zpravidla po několika minutách. Nástup bývá doprovázen pocitem jemného chvění i neschopností zvládat pohyb, zrovna tak pocity závratí či nevolnosti. U lysohlávek bývají tělesné pocity výraznější i se zvýšeným tlakem krve a tepu. Nižší dávky halucinogenů způsobují pseudohalucinace, iluzorní vidění, citlivosti k prostorovému vnímání a citlivost na barvy s pocitem kaleidoskopických obrazů. Stav je doprovázen mírným pocitem euforie. Občas se objevují stavy úzkosti a nepohody. Ve vyšších dávkách mohou navodit silný halucinatorní stav bez možnosti ovlivnění vůlí, které zejména uživatel se silnou potřebou sebekontroly vnímá velmi negativně. Další negativní následky ve vyšších dávkách jsou u halucinogenů jsou poruchy myšlení, paranoidita, poruchy paměti, ztráta schopnosti empatie, až do stavu, kdy sám sebe uživatel vnímá jako diváka v kině s neúčastí na tom, co se děje kolem něho. Závislost na halucinogenech je spíše psychická při chronickém užívání, fyzická závislost je výjimečná. Tato skupina drog často vyvolá provokaci latentní duševní nemoci.⁴⁴

3.8.1 LSD

Zkratka LSD je zkratkou účinné látky diethylamid kyseliny lysergové, která byla uměle syntetizována v roce 1938. Později byly v rámci výzkumů zjišťovány účinky léčení psychických chorob, avšak nepřineslo to moc pozitivních dopadů, spíše naopak a v 60. letech 20. století došlo k výraznému rozšíření užívání těchto látek mezi mládeží. V České republice probíhal výzkum, a to i klinický, který patřil ke světové špičce ve výzkumu účinků halucinogenních látek. LSD je užíváno ve formě papírků tzv. tripů či krystalů. Papírky jsou s různými obrázky, které někdy označují i určitou "klasifikaci" kvality, napuštěné účinnou látkou, který se vkládá do úst, pod jazyk, kde se rozpouští. Ve formě

⁴⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.169-170 ISBN 80-86734-05-6

krystalů se jedná o menší granule. Příjemné stavy můžou při užívání být velmi rychle nahrazeny i stavy deprese, iluzemi, úzkostmi.

3.8.2 Lysohlávky

V houbách z rodu lysohlávek se nachází účinná látka psilocybin. Daly by se označit jako sezonní drogy, nejčastěji se užívají po sběru jejich klobouky, lze je i sušit, užívají se výhradně perorálně. Pro jejich nepříjemnou chuť si je uživatelé namáčí v medu. Houba se vyskytuje prakticky na celém území České republiky a na rozdíl od naprosté většiny ostatních drog, není její prodej nijak ustálen, spíše jde o samosběr, popřípadě výměnný obchod. Rizika při užívání zejména krom klasických vedlejších účinků halucinogenní účinné látky je i ten fakt, že sběratel (uživatel) nezná množství aktivní látky v konkrétní houbě, tudíž lze hovořit o málo kontrolované intoxikaci.⁴⁵

3.8.3 Mescalín

Jeden z nejznámějších halucinogenů spíše na americkém kontinentu. Mescalín je účinná psychotropní látka, která se nachází v mexickém kaktusu peyote (*Lophophora williamsii*) a kaktusu San Pedro nalezeného v Peru a Ekvádoru. Užívá se nadzemní část kaktusu, která se konzumuje v čerstvé či sušené formě, svým vzhledem připomíná knoflík, proto je se označuje v angličtině jako “peyote button”. Způsoby užívání jsou poměrně různé, jak bylo zmíněno, lze ho užívat orálně – žvýkat, knoflíky mohou být rozemlety do prášku, který může být ve formě kapsle spolknut anebo kouřen společně s tabákem či konopím.⁴⁶

3.8.4 Durman obecný

Rostlina jednoletá bylina s přímou lodyhou, mnohdy přezdívaný jako “panenská okurka”, květy jsou nejčastěji bílé, zbarvené až do růžova, jsou deseticípé a sladce vonné. Nachází se prakticky na všech kontinentech (vyjímaje Antarktidu), v České republice se vyskytuje zejména v teplých oblastech, například v Polabí a Jižní Moravě. Durman obecný se používal pro účinky svých alkaloidů již od středověku. Objeven byl v Mexiku a následně převezen do Evropy, kde byl pěstován na zahradách, odkud se rozšířil dále. V mnohých kulturách byl pro své účinky používán i jako lék, nicméně jeho vysoká toxicita ho předurčuje k maximální opatrnosti s dávkováním, neboť předávkování může

⁴⁵ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.170-171 ISBN 80-86734-05-6

⁴⁶ *Mescaline*, [online]. Alcohol and Drug Foundation 2025 [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW:<<https://adf.org.au/drug-facts/mescaline/>>.

končit i smrtí, a to zejména díky otravě účinnou látkou atropinem, který působí na srdce a dýchací soustavu. Dále obsahuje alkaloid skopolamin, který je asi pětikrát toxičtější a výrazně ovlivňuje dýchací systém. Při vyšších dávkách způsobuje nemožnost ovládat tělo. Obdobné alkaloidy se vyskytují i v jiných jedovatých bylinách například v mandragoře, rulíku zlomocném.⁴⁷

3.9 Léčiva

Obecně lze říct, že je velká řada léčiv, které jsou zneužívány pro své účinky. Dle účinků jsou nejčastěji zneužívána analgetika např. v roce 2001 byla spotřeba v České republice 38.99 miliónů balení analgetik, nicméně běžně zneužívány jsou i psychofarmaka, hypnotika, anxiolytika, sedativa. Analgetika, které snižují vnímá bolesti jsou dvojího druhu, a to opioidní a nesteroidní antiflogistika (NSA). Opioidní analgetika se běžně používají k tlumení silné bolesti, například po operacích, a jejich účinkem je blokáce bolesti v centrální nervové soustavě. Naopak NSA působí v místě traumatu a blokuje vytváření látek, které bolest signalizují do CNS. Psychofarmaka jsou opomíjenou kategorií léků, které tiší bolest. Užívané jsou zejména u pacientů s nádorovým onemocněním. Hypnotika jsou obvykle předepisovány jako léky na spaní. Negativně ovlivňují bdělost tyto léky jsou často předepisovány neúčelně či zbytečně. Anxiolytika jsou léky, které ovlivňují náladu, snižují odstraňují, stres, úzkost, jsou předepisovány i na poruchy spánky, při odvykacím syndromu ze závislosti na alkoholu. Sedativa se v současné době prakticky již nepředepisují, vzhledem k modernějším a bezpečnějším lékům.

V závislosti na druhu léku a jejich účinné látce se pak jednotlivé druhy léčiv liší vedlejšími účinky a samozřejmě i vzniku závislostí. Zde autor uvádí zejména léky na bázi benzodiazepinu (anxiolytika), které jsou relativně bezpečné, ale hrozí zde vznik závislosti. Lze ještě podotknout, že tato skupina léků postupně vytlačila barbituráty, které byly mnohem nebezpečnější vzhledem ke vzniku závislosti. Tyto léčiva se zneužívají jednak ve formě tablet, ale u drogově závislých se můžeme setkat i u intravenózního použití, zejména u léku Rohypnol, dalším často zneužívaným lékem je Diazepam. Léky jsou často zneužívány i v kombinaci s alkoholem. U těchto látek je při dlouhodobém zneužívání potvrzena jak psychická, tak i fyzická závislost. Analgetika na bázi opioidů mají při vysazení nižší intenzitu odvykacího stavu, ale v podstatě se neliší od jiných

⁴⁷ KRMENČÍK, Pavel. Durman obecný, [online]. Encyklopedie psychotropních rostlin, Projekt Enpsyro [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW:< <https://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rdat.html>>.

opiooidů. Mimo zdravotní rizika zneužívání léků, které si uživatel způsobuje je i fakt, že například tlumivým efektem léků má sníženou schopnost řídit dopravní prostředek.⁴⁸

3.10 Kratom

Kratom je poměrně novou psychoaktivní drogou, značně rozšířenou v České republice. Do roku 2025 byl jeho prodej prakticky neregulován. V práškovém stavu šlo Kratom koupit ve veřejně přístupných automatech, nebo objednat na internetu. Nakupovat ho mohly i osoby nezletilé, mladistvé.

Psychoaktivní látka 7-hydroxymitragynin pochází z rostliny *Mitragyna speciosa*, které roste převážně v Jihovýchodní Asii, kde se listy rostliny žvýkají.⁴⁹ Do Evropy je distribuován ve formě zeleného prášku, ale lze ho sehnat i ve formě tablet či tekutého extraktu. Rozpouští se ve vodě, tudíž se konzumuje i společně s nápoji či vodou. Autor ji záměrně zcela oddělil, neboť souhrnem narkotických účinku a závislostního potenciálu ho lze připodobnit pervitinu, kokainu, morfiu i heroinu. Nejblíže má kratom ke svým psychostimulačním účinkům k opiátům. V malé dávce má kratom stimulující účinky, které jsou podobné kokainu nebo pervitinu. Díky stimulačním účinkům je oblíben i u studentů. V případě užití vysoké dávky kratomu má sedativní účinky srovnatelné s užitím morfia nebo heroinu. Negativní účinky při užití malé dávky jsou bušení srdce, nevolnost, svědění kůže. Při dlouhodobém zneužívání látky se objevují psychické potíže, neboť pravidelné užívání může vést k závislosti, z dlouhodobého hlediska se mohou objevit deprese, psychózy, úbytky na váze, chronická únava. Při užívání kratomu je nebezpečné zároveň požívat alkohol.⁵⁰ Od roku 2025 je kratom výrazně omezen, neboť s novelou zákona č. 167/1998 o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů od 1. 1. 2025 se jedná o psychomodulační látku, která je regulována, například prodej této látky je povolen pouze ve vnitřních prostorách, byl zakázán prodej v automatech, přístup k produktům s kratomem je omezen na osoby starší 18 let. Samotné balení s obsahem kratomu, které bylo do r. 2025 prakticky neregulováno, například bez množství obsahu aktivní látky, bude nyní muset obsahovat jasné informace a výroky budou muset procházet testováním v akreditované laboratoři.

⁴⁸ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.180-182 ISBN 80-86734-05-6

⁴⁹ RÄTSCH, Christian. *The encyclopedia of psychoactive plants: ethnopharmacology and its applications*. Rochester, VT: Park Street Press, [2005]. s. 942 ISBN 978-0-89281-978-2

⁵⁰ KOCÍK, Milan. *Kratom* [online]. *Bezpečná Příbram* 2023 [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW:<<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kratom>>.

4 TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ VE SPOJENÍ S DROGOVOU PROBLEMATIKOU

Z hlediska trestního zákoníku tedy zákonu č. 40/2009 Sb. jsou ve zvláštní části taxativně vymezeny trestné činy, které mají ve znacích skutkové podstaty obsaženy návykové látky (drogy).

Jedná se o následující paragrafy: § 283 tr. zákoníku – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, § 284 tr. zákoníku – Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, § 285 tr. zákoníku – Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, § 286 tr. zákoníku – Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu, § 287 tr. zákoníku – Šíření toxikomanie, nově § 251a tr. zákoníku – Neoprávněné nakládání s psychomodulačními látkami a 286 tr. zákoníku – Neoprávněná výroba a jiné nakládání se zařazenými psychoaktivními látkami.

Tyto trestné činy zahrnují široké spektrum oblastí jakož je nakládání, přechovávání, distribuování, výrobu, pěstování, čímž se staly z trestně právního hlediska pilířem v boji proti drogám.

Jedna z nejvíce diskutovaných věcí, je množství drogy konkrétně spojení slov množství větší než malé. Co to vlastně znamená. Ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu k výkladu pojmu množství větší než malé u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících a jedů (§ 283, § 284, § 285 tr. zákoníku vedeného pod sp. zn. Tpjn 301/2013: „*Za množství větší než malé“ ve smyslu § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku je třeba obecně považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta.*“⁵¹ Dále je ve třetím bodu stanoviska zmíněno, že pokud látka nedosáhne množství většího než malého, tak při splnění dalších zákonných znaků se bude jednat o přestupek, neboť pachatel přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku. Součástí tohoto rozsudku je i příloha, ve které jsou taxativně vymezeny hodnoty větší než malé u jednotlivých typů drog.

⁵¹ *Množství větší než malé, Stanovisko trestního kolegia nejvyššího soudu sp.z. Tpjn 301/2013* [online]. Policie České republiky [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW:< <https://policie.gov.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male>>.

V základních a kvalifikovaných skutkových podstat jsou u drogových trestných činů mimo jiné pojmy-větším rozsahu, značném rozsahu, velkým rozsahem, které vyjadřují kvantitativní i kvalitativní hledisko. Ne vždy lze aplikovat ust. § 138 TZ, neboť nejde o finanční vyjádření přechovávané látky např. v případě § 248 TZ, ale může mít podpůrný význam. Dále lze ze stanoviska kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014 zp.zn. Tpjn 301/2013 a přílohy k tomuto dovodit, že „Větším rozsahem“ je pak desetinásobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinásobek takto určeného většího rozsahu a „velkým rozsahem“ je desetinásobek takto určeného značného rozsahu.⁵²

4.1 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle ust. § 283 tr. zákoníku

K uvedenému ustanovení lze říct, že je pro účely této práce stěžejní odstavec 1. Základní skutková podstata uvedené trestného činu zní:“ Kdo *neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou a psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jen, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.*”⁵³

Lze konstatovat, že hlavním znakem této skutkové podstaty je nedovolenost. Ta je de-facto odvozena ze zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách, neboť k zacházení s návykovými látkami a přípravky je třeba povolení, nestanoví-li zákon jinak. Dále se jedná o úmyslný trestný čin. Ještě je třeba připomenout, že zacházení s jedem je upraveno vládním nařízením č. 467/2009 Sb.

Neoprávněnou výrobou se rozumí jakýkoli proces, který vede k vytvoření drogy neoprávněným subjektem, kdy v praxi jde především o chemickou výrobu drog ze základních chemikálií, léčiv nebo přírodních surovin.⁵⁴

Nabídka znamená projev ochoty, kterou pachatel vyjadřuje zájem o poskytnutí drogy jiné osobě. Nabízet drogu může pachatel přímo i nepřímo, může jít i o nabídku

⁵² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. III, § 272-421. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. s. 3713-3716 ISBN 978-80-7400-893-1.

⁵³ ČESKO. § 283 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 28. 2. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p283>>.

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.2865 ISBN 978-80-7400-428-5.

darování drogy, půjčení apod. K dokonání činu není nutné, aby k přijetí drogy došlo, k realizaci může dojít okamžitě i v budoucnu.⁵⁵

Co se týče prodeje tak zde je zřejmé, že se jedná o obchod, kdy pachatel drogu za peníze poskytne kupujícímu. Záměrně autor uvádí kupujícímu, neboť není stěžejní, zda ten kdo kupuje drogu je uživatel či nikoli, může ji dále poskytnout další osobě.

Ohledně jinak jinému opatří drogu lze hovořit nejčastěji o darování drogy, nebo výměny za jinou věc (typicky při narkoman při majetkové trestné činnosti), či protislužbou. Samotné opatření drogy trestné není. Trestněprávní rovina nastává až v případě přechovávání (držení) drogy pro sebe v množství větším než malém, což upravuje § 284 tr. zákoníku.

Dovoz a vývoz je definován v Jednotné úmluvě o omamných látkách z roku 1961, konkrétně v článku 1 písm.) m, kde je uvedeno, že znamenají každý podle svého zvláštního významu, faktickou dopravu omamných látek z jednoho státu do druhého, nebo z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu. Je zřejmé, že dovoz znamená z území cizího státu do České republiky a vývoz naopak. Průvozem se rozumí pouze tranzitem omamné látky (drogy) přes území daného státu.⁵⁶

4.2 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 tr. zákoníku

Tento trestný čin de-facto v sobě nese dvě základní skutkové podstaty, přičemž první je uvedena v odstavci 1. neboť: „*Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větší než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci*“. Druhá je ihned navazující v odstavci 2.: „*Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci*.“⁵⁷

⁵⁵ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. II. díl, (§ 233 až 421). Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Praha: Wolter Kluwer, 2015. s. 2305-2306 ISBN 978-80-7478-790-4.

⁵⁶ *Single Convention on Narcotic Drugs, 1961*. [online], OSN. 1961, Dostupné z WWW:<https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf>.

⁵⁷ ČESKO. § 284 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 16. 3. 2025]. Dostupné z WWW:<<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p284>>.

Z uvedených skutkových podstat vyplývá zásadní rozdíl pohledu zákonodárce na problematiku rozdílnosti pojetí různých druhů drog. Zatímco první odstavce je zaměřen čistě na produkty z konopí a jejich derivátů, druhý odstavce je vymezen na ostatní omamné a psychotropní látky, než uvedené v odstavci 1 (negativní vymezení). Rozdíl je i v trestní sazbě, neboť v prvním odstavci je sazba až jeden rok, ve druhém je sazba až dvě léta. V této souvislosti je očividný záměr zákonodárce opticky a prakticky rozdělit různé druhy drog, ale do jisté míry i jejich společenskou škodlivost, na kterou je právě díky rozdílnosti v trestní sazbě poukázáno.⁵⁸ O množství větším, než malém je pojednáno v kapitole 4 této práce.

4.3 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 tr. zákoníku

Uvedený paragraf se zaměřuje výhradně na rostliny, které obsahují omamné nebo psychotropní látky. Opět jsou zde dvě základní skutkové podstaty popsány v odstavci 1. a v odstavci 2, kdy zákonodárce oddělil prvním odstavcem rostliny konopí od hub a jiných rostlin, které obsahuje odstavce 2. Neboť: odst. 1. *Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci. Odst. 2 Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.*⁵⁹

Opět lze poukázat shodně jako u § 284 TZ na úmysl zákonodárce odstupňovat (kategorizovat) nebezpečnost, jednotlivých rostlinných omamných psychotropních látek, neboť skutková podstata v prvním odstavci je jasně dána pro rostlinu konopí, druhý odstavce se vymezuje na všechny ostatní rostliny a houby, které obsahují omamné a psychotropní látky vyjímaje rostlin uvedené v prvním odstavci. Vzhledem k rozdílným sazbám, lze dovodit přísnější pohled na jiné rostlinné produkty než konopí. Jedná se například o rostlinu kokainovník pravý, kaktusy s obsahem mescalínu, do hub bychom mohli zařadit například lysohlávky.

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. III, § 272-421. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. s. 3732 ISBN 978-80-7400-893-1.

⁵⁹ ČESKO. § 285 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025*. In *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p285>>.

4.4 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku

Základní skutková podstata tohoto trestného činu zní: „Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“⁶⁰

Jednání, které bylo zákonodárci povýšeno na dokonaný trestný čin, i když svou povahou připomíná přípravu k páčání drogového trestného činu. Předmětem výroby může být prakticky cokoli, co poslouží k produkci drog.⁶¹ Jiným předmětem se rozumí například přístroj, jiná zařízení a jejich součásti, ale i pomocné látky či suroviny, které jsou ze své povahy určené a zároveň způsobivé k výrobě drogy.⁶² Prekursor je předcházející fáze před konečným stádiem drogy. Termín „přímý prekursor“ se běžně používá pro látku, která představuje poslední krok k vytvoření finálního produktu, například v případě výroby pervitinu se jedná o látku efedrin⁶³. Prekursoru se se rozumí jakákoliv chemická látka, která může být použita k nedovolené výrobě návykových látek, včetně směsí, léčivých přípravků, veterinárních léčivých přípravků a přírodních produktů, které tyto látky obsahují a jsou v nich obsažené tak, že je lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky, což vyplývá z čl.2 Nařízení rady (ES) č. 111/ 2005, ze dne 22. prosince 2004, o pravidlech pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi⁶⁴. Česká republika má v návaznosti na tuto právní normu i zejména na Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog vlastní právní normu, a to Zákon o prekursorech drog č. 272/2013 Sb. ze dne 22. srpna 2013.

Je možný problematický výklad tohoto skutku vůči § 283 TZ tedy nedovolené výrobě a jinému nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, neboť § 286

⁶⁰ ČESKO. § 286 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p286>>.

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část: zvláštní část*. 3. vyd. Student. Praha: Leges, 2013. s. 759-760 ISBN 978-80-87576-64-9.

⁶² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.2898 ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶³ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001.s. 85 ISBN 80-238-8014-4.

⁶⁴ Nařízení rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi. [online]. Zákon pro lidi. 2025. [cit. 2025-02-27].

Dostupné z WWW:<<https://www.zakonyprolidi.cz/pravoou/dokument?celex=32005R0111&date=20240603>>.

TZ je předčasně dokonáný trestný čin a u drogového skutku dle § 283 TZ je příprava trestná. V návaznosti na tento výklad existuje judikát Vrchního soudu v Praze pod sp.zn. 2 To 144/2003, který lze aplikovat na současný právní stav (judikát byl ještě před tr. zákoníkem z r. 2009), ze kterého vyplývá, že opatření, vyrobení, přechovávání předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky (resp. Přípravku obsahující omamnou nebo psychotropní látku nebo jedy) je sice trestným činem nedovolené výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle § 286 TZ, který je ve vztahu k trestnému činu dle § 283 TZ subsidiární. S přihlédnutím k tomuto rozhodnutí Vrchního soudu Praze, lze tedy dovodit, že pokud si pachatel takový předmět opatřil v úmyslu drogy vyrábět, má přednost použití § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy v odstavci 2,3 a 4. s použitím ustanovení o přípravě tohoto trestného činu.⁶⁵

4.5 Šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku

Základní skutková podstata tohoto skutku zní: „Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo psychomodulační látky nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“⁶⁶

Tento trestný čin spáchá osoba, která někoho svádí nebo podporuje k užívání jiné návykové látky než alkoholu, nebo kdo takové látky zneužívá, podněcuje jejich užívání či je šíří. Cílem tohoto trestného činu je chránit společnost před potenciálním nebezpečím, které může vzniknout ze zneužívání návykových látek, jež nejsou alkoholem nebo psychomodulační látkou.

Na rozdíl od ostatních drogových trestných činů je tento významný zejména v tom, že zahrnuje ve své skutkové podstatě návykové látky, tedy nejen, omamné a psychotropní látky, jak je tomu v ostatních drogových skutcích, ale všechny návykové látky nejen zahrnuté v § 130 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ale i látky, které jsou dostupné v běžném životě a mohou nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, nebo jeho rozpoznávací, ovládací schopnosti nebo sociální chování. V praxi se aplikuje právě v případech, kdy

⁶⁵ *Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 09.10.2023, sp.zn. 2 To 144/2003.* [online]. Nejvyšší soud. [cit. 2025-02-28]. Dostupné z: <<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/4855/>>.

⁶⁶ ČESKO. § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p287>>.

jsou podávány látky, které nejsou na seznamu zakázaných látek, ale mění nějakým způsobem stav člověka např. při užívání rajskeho plynu (oxidu dusného).⁶⁷ Dále zde může zařadit i syntetické drogy, které jsou vyrobeny přesně pro účely beztrestnosti, tj. nejsou na seznamu zakázaných látek, ale mají v sobě stále účinné jádro drogy. Můžeme zde hovořit zejména o nových psychoaktivních látkách, kterých je ročně až stovky hlášených prostřednictvím Systému včasného varování před novými drogami (EWS) a nejsou na seznamu omamných a psychotropních látek a jedů dle platné legislativy.⁶⁸

Ke svádění lze uvést, že je jedná o akt přemlouvání, určitého instruování, předvádění způsobu jejich aplikace, či obdobná forma, která ovlivňuje rozhodnutí o jejich zneužití. Podporováním se rozumí například nejen zajištění samotné návykové látky, ale i prostředků pro její aplikaci, uvedení osoby do prostředí, kde je zneužívání látek běžné, nebo posilování rozhodnutí užívat takové látky. Při podpoře není rozhodující, zda osoba dané látky nikdy neužila, nebo je již jejím uživatelem. K šíření lze uvést, že je to jednání směřující k rozšíření zneužívané látky. Forma může být různá, schvalování jednání se znaky ostatních drogových trestních činů, projev může být ústní formou, ale i tiskem, médií, směřující k nekonkrétním osobám.⁶⁹ Podněcování se rozumí projev, kterým pachatel zamýšlí ovlivnit, respektive vzbudit u jiné osoby rozhodnutí vedoucí k užití takové látky a zároveň na rozdíl od svádění není mířen na konkrétní osobu.⁷⁰

4.6 Neoprávněná výroba a jiné nakládání se zařazenými psychoaktivními látkami podle § 286a tr. zákoníku

Nová právní úprava v trestním zákoníku účinná od 1. 1. 2025, která reflektuje společenskou potřebu (ochranu) proti novým zařazeným psychoaktivním látkám. Objektivní stránka tohoto trestného činu je prakticky shodná jako u § 283 tr. zákoníku s rozdílem, že se jedná o ochranu společnosti před neoprávněnou výrobou a jinému nakládání se zařazenými psychoaktivními látkami. Rozbor pojmů ze skutkové podstaty je tedy shodný jako § 283 tr. zákoníku viz výše.

⁶⁷ *Usnesení Nejvyššího soudu 3 sp.zn. 3Tdo 705/2005 ze dne 29.9.2005.* [online]. Zákon pro lidi. 2025. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: WWW <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsr/3-tdo-705-2005?text=705%2F2005&sit=1>>.

⁶⁸ *Nové Psychoaktivní látky.* [online], Výroční zpráva NPC 2015, Bulletin Národní protidrogové centrály 2/2016, Dostupné z WWW:<<https://policie.gov.cz/soubor/bulletin-02-2016-pdf.aspx>>.

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář.* 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN s. 2903-2904 978-80-7400-428-5.

⁷⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část: zvláštní část.* 3. vyd. Student. Praha: Leges, 2013. s. 761 ISBN 978-80-87576-64-9.

Základní skutková podstata zní: „*Kdo v množství větším než malém neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává zařazenou psychoaktivní látku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*”⁷¹

4.7 Neoprávněné nakládání s psychomodulačními látkami podle § 251a tr. zákoníku

Základní skutková podstata dalšího nového trestného činu účinného od 1. 1. 2025, který je zaměřen přímo na psychomodulační látky, zní: „*Kdo neoprávněně ve větším rozsahu nakládá s psychomodulačními látkami, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*”⁷²

Skutková podstata zakládá na neoprávněnosti nakládat s takovými látkami, které jsou nově upraveny v různých právních normách dle zák.č. 321/2024 Sb., kterým se mění zákon čp. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.⁷³

⁷¹ ČESKO. § 286a odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p286a-1>>.

⁷² ČESKO. § 251a odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p251a-1>>.

⁷³ ČESKO. Zákon č. 321/2024 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-321>>.

5 TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ ZA UŽITÍ ALKOHOLU

Obecně lze říct, že lze spáchat jakýkoli trestný čin po požití alkoholu. Aktuální téma v rámci bakalářské práce je zaměřeno na vybrané trestné činy, ve kterých alkohol neboli návyková látka je v základní skutkové podstatě. Některé trestné činy jsou po současné novelizaci trestního zákoníku od 1.1.2025 zároveň i drogovými trestnými činy, ale v rámci jejich historickému zaujetí místa jednak v trestním zákoníku i v běžné praxi je autor zařadil do této sekce.

5.1 Podání alkoholu, psychomodulační látky nebo zařazené psychoaktivní látky dítěti podle § 204 tr. zákoníku

Nová základní skutková podstata § 204 zní: „*Kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, psychomodulační látku nebo zařazenou psychoaktivní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*”

Nově zahrnuje § 204 kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je obsažena ve druhém odstavci ve znění: „*odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let.*”⁷⁴

Objektem stále zůstává ochrana zdravého tělesného a duševního rozvoje dětí. U alkoholu není rozhodné o jakou formu alkoholu se jedná, zda o destilát či je obsažen v čistících prostředcích. Podání, prodání nebo poskytnutí ve větší míře se v tomto případě u alkoholu bude řešit zejména na věc a vyspělost dítěte, dále soudy spatřují větší míru v případech, kdy má na dítě alkohol nepříznivé účinky, např. ztrátu rovnováhy, zvracení apod., nebo jsou případy, kdy soudní praxe větší míru spatřuje i v případech v nichž byly alkoholické nápoje podány, prodány, poskytnuty většímu počtu osob mladších 18 let. Podáním se rozumí jakékoli poskytnutí alkoholu dítěti, může to být od formy přímého nalití alkoholického nápoje, tak darování alkoholu, objednání alkoholu, či koupení v prodejně, kde si ho po zaplacení pachatelem dítě převeze. Ze soudní praxe jsou případy, kdy je podání alkoholu například předání lahve s alkoholem dítěti, které se opakovaně napije, nebo jen první nalití skleničky pachatelem, když si další skleničky dítě nalévá již samo. Podání alkoholu nelze spatřovat jen ve faktickém předání lahve či skleničky, ale i v nabízení volně dostupného již rozlitého alkoholu i v donucení, aby si

⁷⁴ ČESKO. § 204 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#f3919951>>.

dítě alkohol samo přineslo a nalilo. Opakovanost se v případě podání, prodání nebo poskytnutí alkoholu jedná, pokud nespočívá v jednorázovém jednání pachatele, jestliže se uskutečnilo minimálně dvakrát. U některých případů nemusí docházet k opakovanému jednání s větším množstvím, neboť i menší dávky mohou vést k výraznému ovlivnění psychiky, získání závislosti, poškození zdraví (např. uspávání kojence pomocí alkoholu „aby dobře spalo”)⁷⁵

Pokud by šlo o jiné návykové látky než alkohol, psychomodulační látky nebo zařazené psychoaktivní látky, jedná se o trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 v kvalifikovaných skutkových podstatách odst. 2 a), odst. 3.

Nově zahrnuje § 204 TZ kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je obsažena ve druhém odstavci ve znění: „*odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let.*”⁷⁶

Zákonodárce přidává kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je zaměřená na větší ochranu dítěte mladšího patnácti let. V porovnání s horní sazbou v prvním odstavci, kde se hovoří o jednom roce, za skutek spáchaný na dítěti mladším patnácti let je horní sazba až pět let. Z pohledu autora se jedná o legislativní reakci na společenský tlak ochránit v současné době zejména děti, které byly poslední roky velmi ohroženou skupinou tzv. novými syntetickými drogami (v práci jsou zmíněné), které nebyly regulovány, volně dostupné a z různých průzkumů vyplývalo, že nové syntetické látky typu HHC, kratom apod. užívají žáci již na základních školách.⁷⁷

5.2 Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku

Jedná se o jeden v praxi nejběžnější trestný čin, který je páchan v souvislosti s požitím alkoholu a v posledních letech i pod vlivem jiných návykových látek. Z pohledu autora není tomu náhodou, neboť se jedná vlastně o vztah společnosti k běžně dostupné návykové látce, která je společností tolerována.

Základní skutková podstata je: „*Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by*

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. III, § 272-421. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. s. 2529-2533 ISBN 978-80-7400-893-1.

⁷⁶ ČESKO. § 204 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#f3919951>>.

⁷⁷ KOCÍK, Milan. *Kratom* [online]. *Bezpečná Příbram* 2023 [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kratom>>.

mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.”⁷⁸

Ohledně zaměstnání nebo jiné činnosti, lze dovodit, že se jedná o takový charakter činnosti, který vyžaduje správné vnímání situace a schopnosti požadované reakce, jinak by došlo k ohrožení zájmu chráněného tímto ustanovením. Samozřejmě do této kategorie patří i schopnost řízení motorového vozidla. Hranice alkoholu v případě trestného činu je 1 promile alkoholu v krvi. Tato hodnota byla stanovena s ohledem na lékařské poznatky, jelikož řidič není při této hladině schopen bezpečně řídit vozidlo a je nazývána jako absolutní nezpůsobilost k řízení motorového vozidla. Dále je zde faktor nezpůsobilosti relativní, neboť se může stát, že řidič vozidla nedosahuje na hranici absolutní nezpůsobilosti tedy 1 promile alkoholu v krvi, ale přesto pachatel nemohl bezpečně ovládat vozidlo, což se musí prokázat.⁷⁹ K tomu může autor z policejní praxe uvést, že řešil tento trestný čin s pachatelem, u kterého hranice nepřesáhla 1 promile alkoholu v krvi, ale byl ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení motorového vozidla, neboť jeho jízda byla velmi nebezpečná, způsobil škodu na majetku a např. i z kamerového šetření bylo zjevné, že sotva ovládá a koordinuje své pohyby.

Výrazným posun u posuzování absolutní nezpůsobilosti u návykových látek byl s rokem 2020, jelikož do tohoto roku nebyla jasně stanovena hranice pro absolutní nezpůsobilost řidičů kvůli přítomnosti jiných návykových látek než alkoholu. Tento problém byl vyřešen až stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2020, sp. zn. Tpjn 300/2020, které určilo koncentraci návykových látek v krvi, při které je řidič považován za nezpůsobilého řídit. Díky tomuto z pohledu autora přelomovému a velmi významnému rozsudku, mohla být sjednocena trestní praxe, která se často opírala o nejednotné znalecké posudky z oboru zdravotnictví a psychiatrie.⁸⁰

5.3 Opilství podle § 360 tr. zákoníku

Trestný čin opilství evokuje na první pohled dojem, že ho lze naplnit pouze v souvislosti s užitím alkoholu, zejména díky svému názvu, nicméně základní skutková

⁷⁸ ČESKO. § 274 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 17. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p274>>.

⁷⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Student. Praha: Leges, 2019. s. 751-752 ISBN 978-80-7502-380-3.

⁸⁰ *Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2020 sp.zn. Tpjn 300/2020*. [online]. Zákon pro lidi. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/3-tdo-705-2005?text=705%2F2005&sit=1>>.

podstata v odstavci prvním hovoří o návykové látce, neboť: „*Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.*”

Odst.2: „*Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.*”⁸¹

Ve smyslu tohoto trestného činu jde zejména o výjimku z pravidla, že se pachatel v nepřičetnosti dopustí jednání naplňující jinak všechny znaky trestného činu (čin jinak trestný), a bude beztrestný. Jedná se tak ze strany zákonodárce o přístup, aby se nestal pachatel za takové situace (nepřičetnost) zcela beztrestný, anebo aby byl plně trestně odpovědný, což by bylo v rozporu v rámci zavinění se zásadou odpovědnosti.

Objektem je mezilidské soužití v nejširším slova smyslu, přičemž sekundárním objektem je chráněný zájem ustanovením, které bylo porušeno spácháním činu jinak trestného. U objektivní stránky se nejprve pachatel zaviněně uvede požitím nebo aplikací návykové látky do stavu nepřičetnosti a poté spáchá čin jinak trestný. Návykovou látkou se rozumí látka ve smyslu § 130 TZ.

Ke druhému odstavci skutkové podstaty lze uvést, že se nejedná o tradiční kvalifikovanou skutkovou podstatu, neboť druhý odstavec v sobě obsahuje případ *actio libera in causa* (jednání svobodné ve své příčině), přičemž pachatel nebude v důsledku odpovědný za trestný čin opilství, ale za trestný čin, který v nepřičetnosti spáchal. Zákonodárce zde ukotvil vyloučení použití privilegované § 360 ods.1 i § 26 TZ, jehož následkem je beztrestnost, a to v případech kdy se pachatel do stavu nepřičetnosti sám přivedl v úmyslu spáchat trestný čin (*actio libera in causa dolosa*), klasickým příkladem je požití alkoholu na kuráž, anebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti (*actio libera in causa culposae*).⁸²

⁸¹ ČESKO. § 360 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 11. 2. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 18. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p360>>.

⁸² ŠAMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. III, § 272–421. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. s. 4526–4530 ISBN 978-80-7400-893-1.

6 TOXIKOMAN A ALKOHOLIK JAKO PACHATEL TRESTNÉHO ČINU

Je zřejmé, že zneužívání látek, ať už krátkodobé ba dokonce jednorázové, či z dlouhodobého hlediska, působí jako kriminogenní faktor. V lidské společnosti má požívání látek, které mění vědomí člověka velmi dlouho historii. Toto chování může vést nejen k zásadním zdravotním a sociálním problémům u jednotlivce, která návykovou látku užívá, ale i společnosti jako celku.⁸³

Toxikomanie je termín popisující dlouhodobé zneužívání drogy. Jedná se o opakované užívání drogy ze strany uživatele (toxikomana), které je periodicky nebo chronicky intoxikován, má silnou nutkání k užití látky, činí mu značné potíže omezit nebo úplně zamezit její užívání a má tendenci se pokusit získat danou návykovou látku všemi možnými způsoby.⁸⁴

Alkoholik je spojen s nemocí alkoholismem. Pro potřeby této práce lze shrnout, že průběh této nemoci má dle výzkumu E. M. Jellineka na základě výzkumu na 1000 alkoholických čtyři fáze: 1. Počáteční (prealkoholická) fáze – pití pro ulehčení (smutek, vnitřní napětí), 2. Varovná (prodromální) fáze – problémem se stává samotná a silící konzumace alkoholu (pití potají), 3. Rozhodná (kritická) fáze – nemoc již vypukla, alkoholik se snaží bránit a mít návykovou látku pod kontrolou, ale chorobná závislost je silnější (dochází ke ztrátám kontroly), 4. Konečná (chronická) fáze začíná protahováním opojení, mozek nemocného je vystaven extrémní pravidelné intoxikaci (poruchy koncentrace, zpomalení tělesných pohybů)⁸⁵

Je zřejmé, že například trestného činu podle § 274 TZ – Ohrožení pod vlivem návykové látky se můžeme dopustit pachatel, který není alkoholik, přestože je alkoholem ovlivněn. Autor nicméně poukazuje na zvýšený kriminogenní faktor u této skupiny osob. Obecně lze říct, že mezi užíváním návykových látek a páčáním trestné činnosti existuje vztah. Zřejmý však již není charakter tohoto vztahu. Dle dostupných poznatků nelze konstatovat, že by užívání drog vedlo k páčání trestné činnosti, jelikož kauzalita mezi těmito nebyla prokázána. Jejich vztah spíše vyplývá z faktu, že souvisejí s podobnými

⁸³ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 365 ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸⁴ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001. ISBN 80-238-8014-4.

⁸⁵ RÖHR, Heinz-Peter. *Závislost: jak ji porozumět a jak ji překonat*. Spektrum. Praha: Portál, s.r.o, 2015. s. 160-162 ISBN 978-80-262-0927-0.

faktory. Například se jedná o člověka, které běžně porušuje morální či právní normy, páchá trestnou činnost a k tomu nadužívá návykové látky, jedná se tedy v tomto případě o jistý antisociální životní styl uživatele. „*Trestná činnost a užívání návykových látek se tedy mohou navzájem posilovat v tom smyslu, že osoby z kriminálního prostředí jsou více ohroženy vznikem problémů s návykovými látkami a osoby, které již takové problémy mají, jsou naopak vystaveny vyššímu riziku zapojení do trestné činnosti.*”⁸⁶

V kontextu užívání návykových látek jako kriminogenního faktoru je dle autora dna místě zmínit působení těchto látek na děti a dospívající, které jsou v současné době nejvíce ohroženy zejména novými syntetickými drogami, které byly vytvořeny jako legální náhražky nelegální drogy (viz pojednání o stavu do 1.1.2025, kratom, HHC)

Dle Nešpora se u této skupiny závislost vytváří podstatně rychleji, k čemu potřebuje dospělý často roky i déle, stihne dospívající i během několika měsíců. Existují i vyšší rizika s ohledem na menší toleranci, menší zkušenosti. K nejčastějším úmrtím dětí a dospívajícím patří násilné jevy, otravy, úrazy, s čímž souvisí zneužívání návykových látek, zejména alkoholu. I pouhé experimentování je spojeno s většími problémy např. trestnou činností, recidivou u dětí a dospívajících jsou časté.⁸⁷

Klasifikaci kriminality související s návykovými látkami lze označit čtyřmi druhy trestných činů.

1. Psychofarmakologicky podmíněné trestné činy – jedné se o trestné činy, které jsou páchany po užití návykové látky (pod vlivem) a to při akutní intoxikaci (dopravní nehoda s alkoholem) nebo chronické (toxická psychóza a následné násilné jednání). Lze sem zařadit i činy páchané na uživatelích návykových látek, neboť požitím samotné látky zvyšují svou viktimitu (znásilnění opilé ženy). Nejsilnější vazbu s tímto druhem kriminality má alkohol (násilná TČ).

2. Ekonomicky motivované trestné činy – zahrnují skutky, které přináší pachateli prostředky na návykovou látku, v případě alkoholu může být předmět krádeže alkohol. Do této skupiny nepatří pouze majetkové trestné činy, ale všeobecně trestné činy, které pomohou zvýšit finanční příjem pachatele (loupež, kuplířství)

⁸⁶ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 377 ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸⁷ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 73-74 ISBN 978-80-262-1357-4.

3. Systémové trestné činy – sdílená podstata těchto trestných činů spočívá v obchodu s drogami. Drogový trh je pro skupiny obchodující s návykovými látkami velmi lukrativní, a proto se v něm uchylují k vyjednávání, které není typické v klasickém tržním prostředí, ale jedná se formy vydírání, násilných skutku, úplatkářství apod.)

4. Trestné činy spočívající v porušení právní regulace nakládání s návykovými látkami – jak již název napovídá, jedná se o trestné činy, které jsou páčány v důsledku porušení zákonů, hovoříme o primárně drogových trestných činech, které jsou upraveny trestním zákoníkem v § 283 až 287, ale i například § 204. Podstata u této skupiny trestných činů je kriminalita páčána neoprávněným nakládáním s návykovými látkami.⁸⁸

⁸⁸ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 379-380 ISBN 978-80-7598-554-5.

7 EMPIRICKÁ ČÁST

Ve výzkumné části práce byla autorem využita kvantitativní metoda dotazníkového šetření, která byla provedena na vzorku 202 respondentů z okresu Příbram, kteří byli s tématem práce Trestná činnost spojená s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram seznámeni a anonymně dotazováni prostřednictvím online dotazníku, bez věkového omezení.

7.1 Stanovení cílů

Cílem dotazníkového šetření bylo od respondentů zejména zjistit, zda se cítí v místě bydliště bezpečně, jak vnímají tresty u drogových trestných činů, respektive trestných činů v souvislosti s alkoholem, zda byly svědky těchto trestných činů a jaký názor mají na prevenci ze strany státní správy nebo školních zařízení, rovněž byl kladen dotaz i na důvěru v Policii ČR s místě, kde dotazovaný bydlí.

Dále byly ze statistiky ÚO Policie ČR Příbram zjištěny počty vybraných trestných činů za období od r.2022 do r.2024, které budou porovnány zejména s otázkou ohledně bezpečnosti dotazovaných (vývoj kriminality) a možnou motivací u otázky ohledně zpřísnění testů u drogových trestných činů a trestných činů s alkoholem, zejména se skutkem Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku.

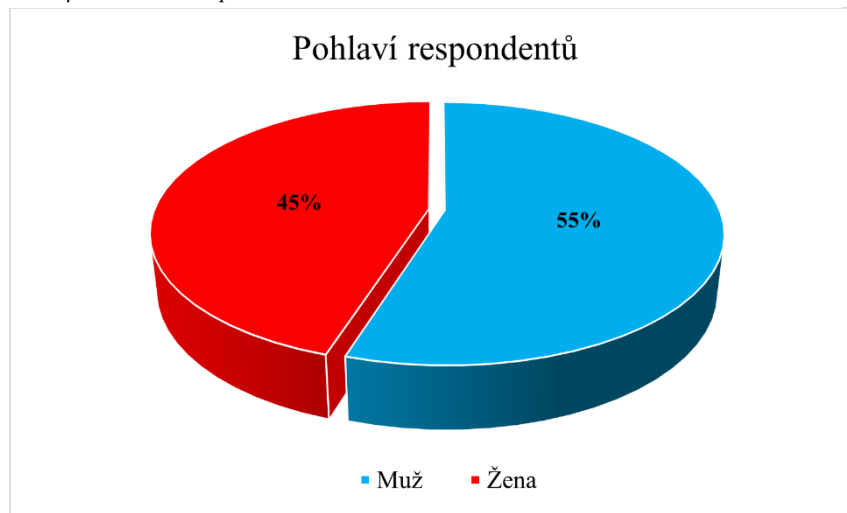
7.2 Technika sběru dat

Dotazník byl zasílán prostřednictvím mailu přes webové rozhraní spol. Google osobám z okresu Příbram s požadavkem, aby byl rozeslán osobám, které vůbec nezná či nepatří do jeho sociální „bubliny“. Respondenti odpovídali na 20 otázek, přičemž pro nej přesnější vyhodnocení a interpretaci dat bylo použito 19 uzavřených otázek a jediná formou stručné odpovědi. Respondenti měli povinnost odpovědět na každou otázku. Celé znění dotazníku je uvedeno v příloze práce.

7.3 Výsledky dotazníkového šetření

1. Otázka: Pohlaví⁸⁹

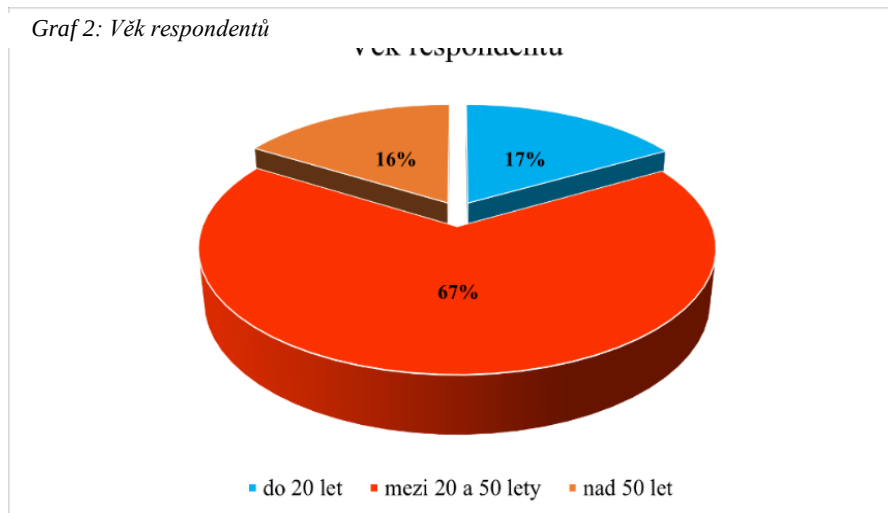
Graf 1 : Pohlaví respondentů

Na dotazníkovém šetření se ze zúčastněných 202 respondentů podílelo s mírnou většinou v zastoupení 55 % (111) mužů a 45 % (91) žen.

2. Otázka: Věk⁹⁰

Graf 2: Věk respondentů

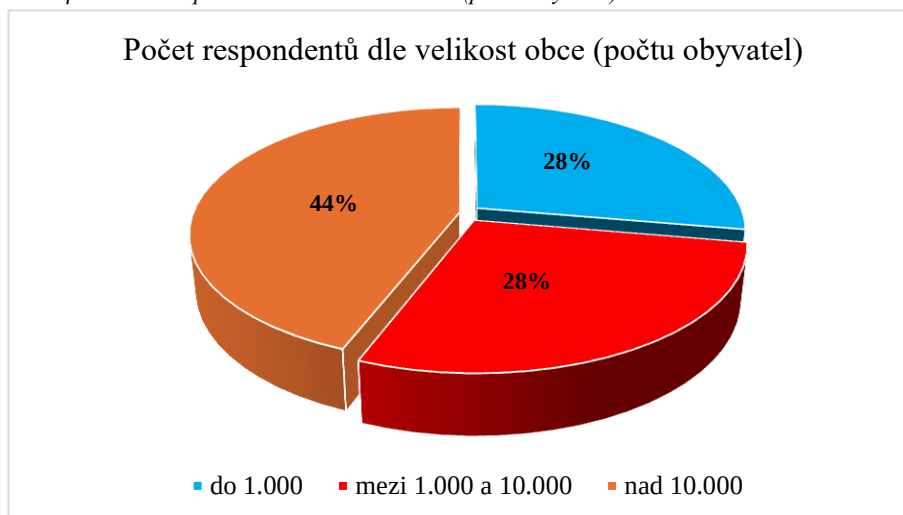
Co se týče věku, dvě třetiny (135) respondentů bylo mezi 20 a 50 lety, zbytek potom po cca 17 % (34) činili respondenti do 20 let, 16 % (33) respondentů bylo nad 50 let.

⁸⁹ Vlastní výzkum 2025

⁹⁰ Vlastní výzkum 2025

3. Otázka: Velikost obce (počtu obyvatel)⁹¹

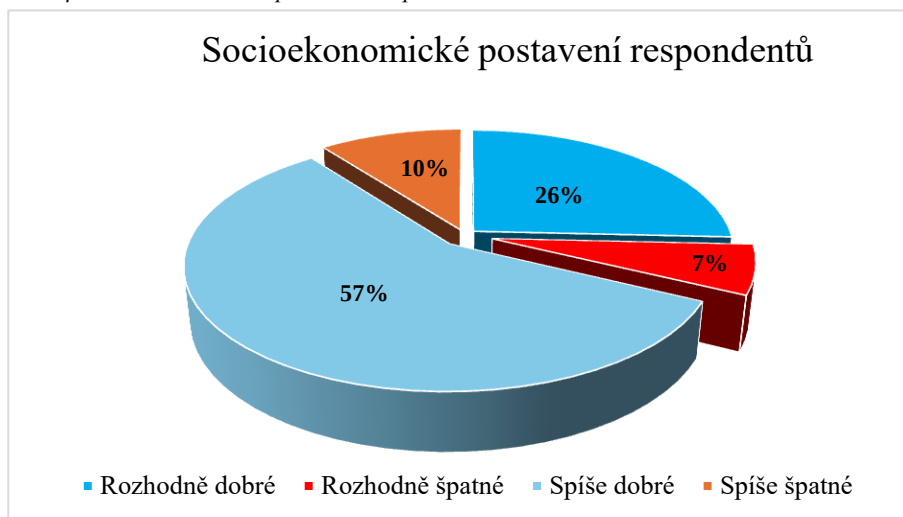
Graf 3: Počet respondentů dle velikosti obce (počtu obyvatel)

Odpovědi k velikosti místa bydliště vzhledem k počtu obyvatel jsou relativně rovnoměrně rozloženy. 28 % (57) respondentů shodně žije v obci do 1.000 obyvatel, respektive v obci mezi 1.000 a 10.000 obyvatel, 44 % (89) procent v obci nad 10.000 obyvatel (Příbram).

4. Otázka: Jak byste ohodnotili své současné socioekonomické postavení ve společnosti?⁹²

Graf 4: Socioekonomické postavení respondentů

Více než tři čtvrtiny respondentů ohodnotili své současné socioekonomické postavení jako dobré, z toho téměř třetina (52) jako rozhodně dobré. Odpověď „spíše

⁹¹ Vlastní výzkum 2025

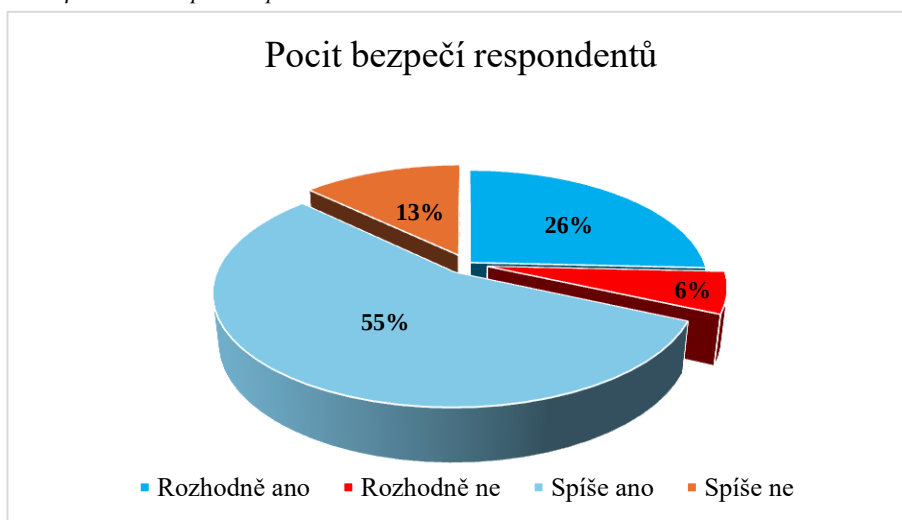
⁹² Vlastní výzkum 2025

dobré činila 57 % (116) z celého vzorku. Pouze 7 % (13) respondentů ohodnotila své socioekonomické postavení jako rozhodně špatné.

Přestože je celkový vzorek pouze 202 respondentů, lze ze získaných základních sociologických dat usuzovat, že vzorek respondentů je relativně reprezentativní a že dotazníkové šetření neupřednostňuje nebo neupořádá určitou skupinu obyvatel z okresu Příbram.

5. Otázka: Cítíte se ve své obci bezpečně?⁹³

Graf 5: Pocit bezpečí respondentů

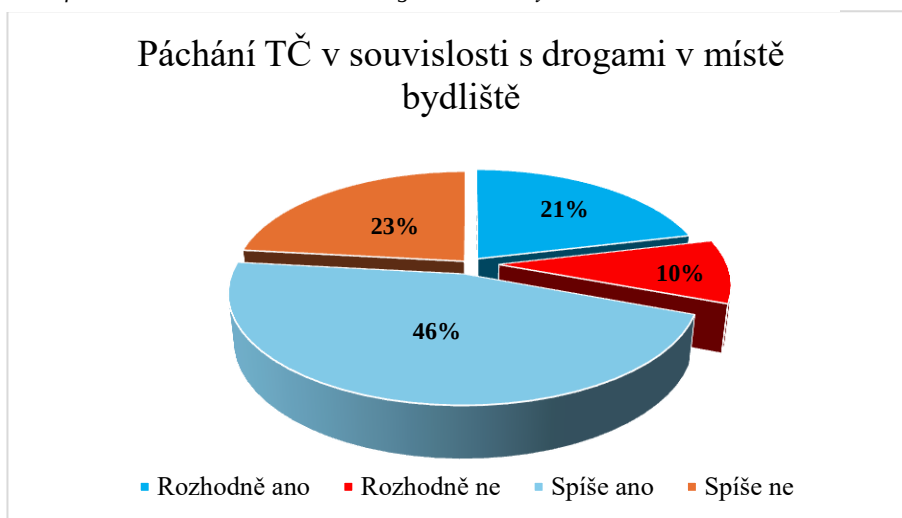

V další části dotazníku bylo cílem zjistit, jak respondenti vnímají současný stav kriminality a jak jsou obecně spokojeni s bezpečnostní situací v místě, kde žijí a také jak vnímají činnost státu a dalších aktérů v této problematice obecně. Poměrně dobrou zprávou je, že naprostá většina respondentů se ve své obci cítí rozhodně bezpečně (26 %) anebo spíše bezpečně (55 %). Podíl respondentů, kteří se necítí bezpečně, či do jedné pětiny celkového vzorku.

⁹³ Vlastní výzkum 2025

6. Otázka: Domníváte se, že jsou ve Vaší obci páčány trestné činy v souvislosti s užíváním drog?⁹⁴

Graf 6: Páchání TČ v souvislosti s drogami v místě bydliště

21 % respondentů (43) se domnívá, že v jejich obci jsou rozhodně páčány trestné činy v souvislosti s užíváním drog, 46 % (93) z celkového vzorku 202 respondentů zvolilo mírnější variantu kladné odpovědi, tedy „spíše ano“. Asi desetina (19) si myslí, že tyto činy v jejich obci páčány rozhodně nejsou.

7. Otázka: Máte představu o tom, co je drogová kriminalita?⁹⁵

Graf 7: Počet respondentů, kteří měli nebo neměli představu o drogové kriminalitě

Dále byli respondenti konfrontováni s pojmem drogová kriminalita. Celkem 22 respondentů z 202 nemá představu o tom, co tento pojem znamená.

⁹⁴ Vlastní výzkum 2025

⁹⁵ Vlastní výzkum 2025

8. Otázka: Pokud ano, jak byste tento pojem definovali svými slovy?

Tato otevřená otázka byla jedinou z celého dotazníkového šetření. Ze 180 respondentů, kteří uvedli, že měli představu o tom, co znamená drogová kriminalita, byly vybrány tři nejčastější shody v odpovědi. Výpis bude od nejčastěji uváděné odpovědi sestupnou tendencí, některá slovní spojení a hovorové výrazy byly sloučeny pod jednu nadřazenou oblast, v závorce budou odhaleny některé konkrétnější názory pro ilustraci.

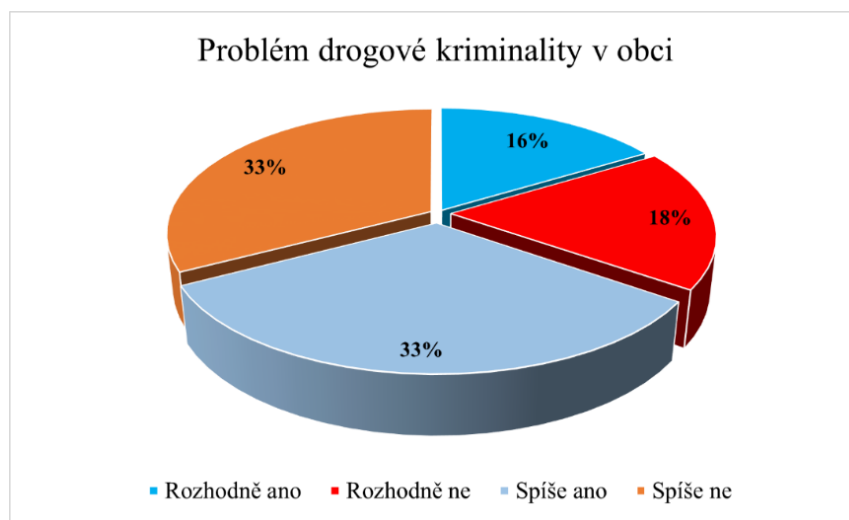
Prodej a distribuce drog (nabízení dětem, drogy nabízené na diskotékách, dealeri).

Výroba a pěstování drog (pervitin vaření, vaření drog, pěstování, pěstování ve skleníku, pěstování marihuany)

Kriminalita spojená s drogami – (kriminalita týkající se drog, nelegální nakládání s drogami, kriminalita za užití drog, krádeže lidí, co fetují, krádeže, násilí, opilství, trestné činy páchané za užití drog)

9. Otázka: Myslíte si, že je drogová kriminalita závažným problémem ve Vaší obci?⁹⁶

Graf 8: Problém drogové kriminality v obci

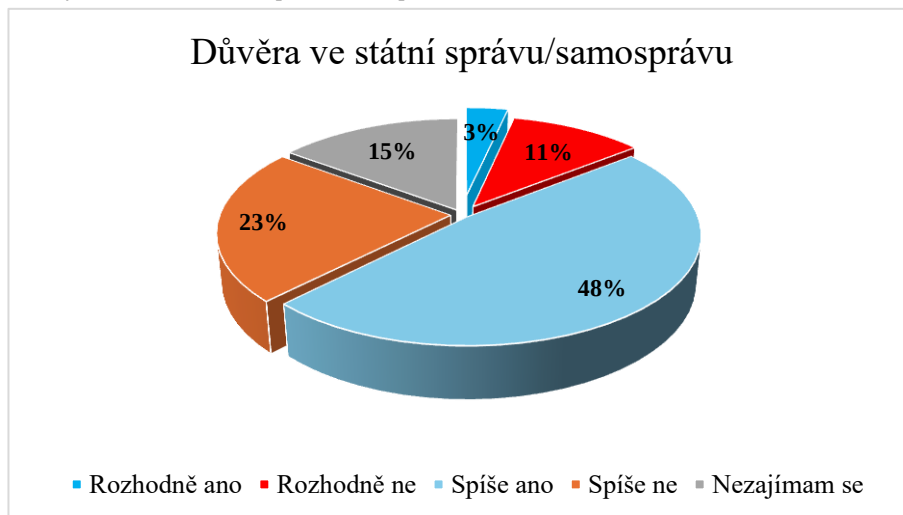

V otázce, jestli je drogová kriminalita závažným problémem, jsou respondenti rozděleni na přibližně dvě stejné poloviny. Po jedné třetině (66) byli zaznamenány odpovědi „spíše ano” a „spíše ne”, stejně tak poslední třetina je rozdělena na dva téměř stejné segmenty, kdy odpovědi jsou „rozhodně ne” (37) a „rozhodně ano” (33).

⁹⁶ Vlastní výzkum 2025

10. Otázka: Domníváte se, že orgány státní správy, popřípadě místních samospráv, dělají dost v oblasti prevence a osvěty ve vztahu ke drogám a drogové kriminalitě?⁹⁷

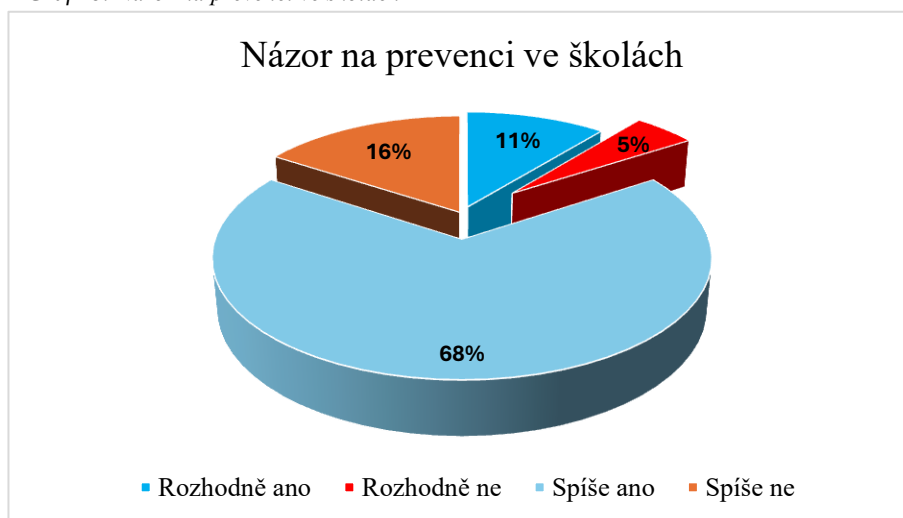
Graf 9: Důvěra ve státní správu/samosprávu

Více než polovina respondentů si myslí (104), že orgány státní správy a místní samosprávy dělají dostatek v oblasti prevence a osvěty v této problematice, přibližně třetina (68) si myslí opak. Zřejmě tedy vnímají určité rezervy v jejich práci, obecně ji však hodnotí kladně. 15 % (30) respondentů se o danou problematiku nezajímá.

11. Otázka: Domníváte se, že školní zařízení (základního a středního stupně) dělají dost v oblasti prevence a osvěty ve vztahu ke drogám a drogové kriminalitě?

Graf 10: Názor na prevenci ve školách

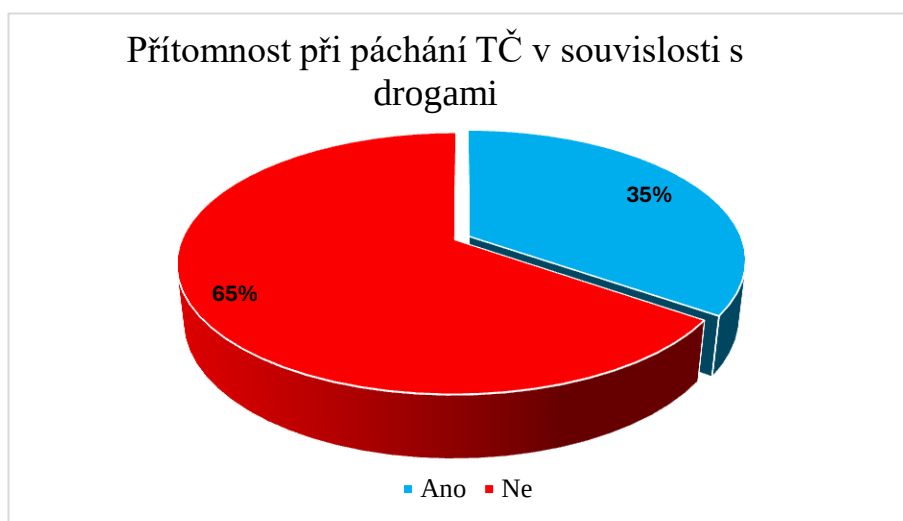

⁹⁷ Vlastní výzkum 2025

Odpověď „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“ zvolilo téměř 80 % (22 a 138) respondentů. Dalších 16 % (32) spíše nesouhlasí s osvětou a prevencí a 5 % (10) rozhodně nemají pocit, že bylo byla prevence dostačující. Z posledních odpovědí lze usuzovat, že jsou respondenti poměrně spokojeni s aktivitou veřejných orgánů v oblasti prevence užívání drog a informování o rizicích s tím spojených.

12. Otázka: Byl/a jste někdy svědkem trestného činu v souvislosti s užitím/držením/prodejem drog? (bez alkoholu)⁹⁸

Graf 11: Přítomnost při páchání TČ v souvislosti s drogami

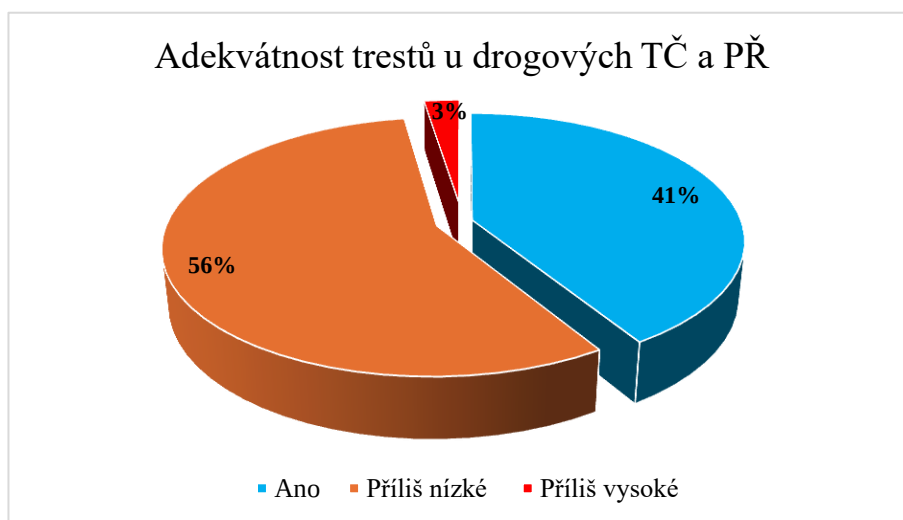

Další část dotazníku se zaměřuje přímo na trestné činy spojené s užitím drog a alkoholu, tresty, které jsou za tyto činy ukládány a celkový stav v té oblasti. Přibližně třetina respondentů (70) byla někdy svědkem trestného činu, ve kterém hrály roli drogy.

⁹⁸ Vlastní výzkum 2025

13. Jsou tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s užíváním drog adekvátní?⁹⁹

Graf 12: Adekvátnost trestů u drogových TČ

56 % (114) respondentů se domnívá, že současně ukládané tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s užíváním drog jsou příliš nízké, 41 % (83) jejich výši potom považuje za adekvátní a 3 % (5) považuje tresty za tyto činy jako příliš vysoké.

14. Otázka: Považujete za drogu, respektive psychoaktivní návykovou látku, také alkohol?¹⁰⁰

Graf 13: Alkohol jako droga

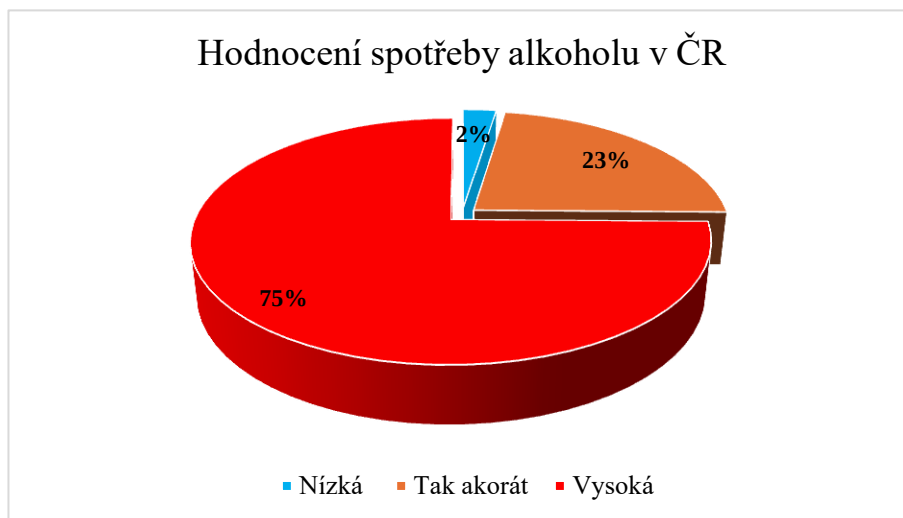
Více než tři čtvrtiny (159) respondentů považují za psychoaktivní návykovou látku také alkohol, zbylá část 21 % (43) si to nemyslí.

⁹⁹ Vlastní výzkum 2025

¹⁰⁰ Vlastní výzkum 2025

15. Otázka: Domníváte se, že je současná spotřeba alkoholu v ČR?¹⁰¹

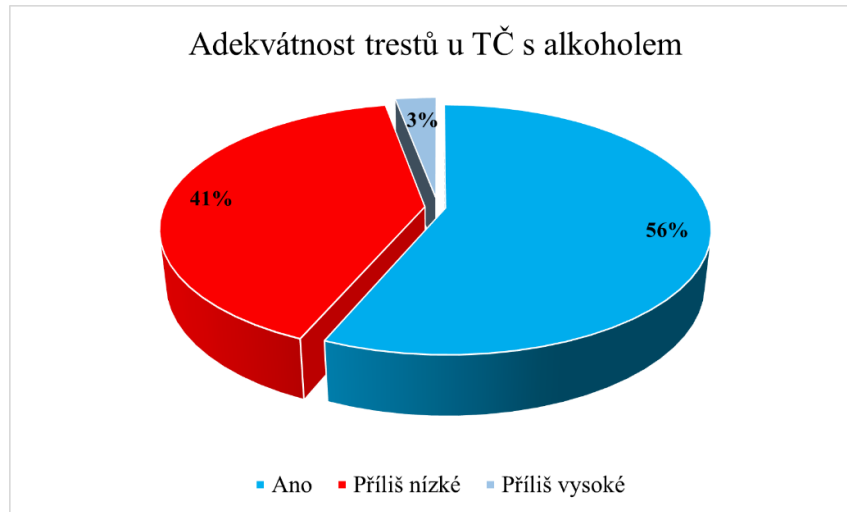
Graf 14: Hodnocení spotřeby alkoholu v ČR

Tři čtvrtiny respondentů (151) si myslí, že spotřeba alkoholu je v ČR vysoká, 23 % (46) si myslí, že je na přibližně správné hladině a 2 % (5) odpověděli, že nízká.

16. Jsou tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s alkoholem adekvátní?¹⁰²

Graf 15: Adekvátnost trestů u TČ s alkoholem

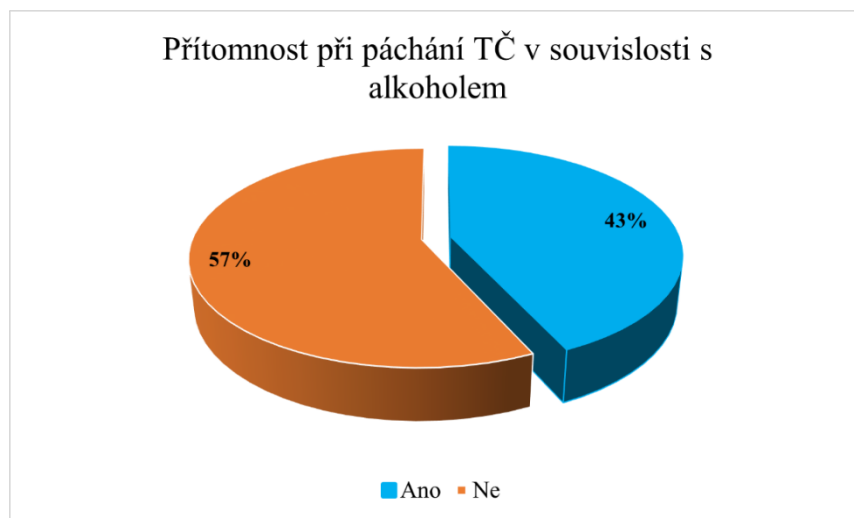
56 % (114) respondentů se domnívá, že je současná výše trestu adekvátní, dvě pětiny (82) si myslí, že je příliš nízká a tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s užíváním alkoholu by měly být přísnější. Pouze 3 % (6) respondentů se domnívá, že jsou tresty příliš vysoké.

¹⁰¹ Vlastní výzkum 2025

¹⁰² Vlastní výzkum 2025

17. Otázka: Byl/a jste někdy svědkem trestného činu (násilí, řízení motorového vozidla) v souvislosti s užitím alkoholu?¹⁰³

Graf 16: Přítomnost při páchání TČ v souvislosti s alkoholem

87 respondentů z celkového vzorku 202 uvedli, že byli svědkem trestného činu v souvislosti s užitím alkoholu, naopak 115 takového jednání svědky nebylo.

18. Otázka: Měla by se zvýšit tolerance alkoholu v krvi v souvislosti s řízením motorových vozidel?¹⁰⁴

Graf 17: Náзор na zvýšení tolerance alkoholu při řízení vozidel

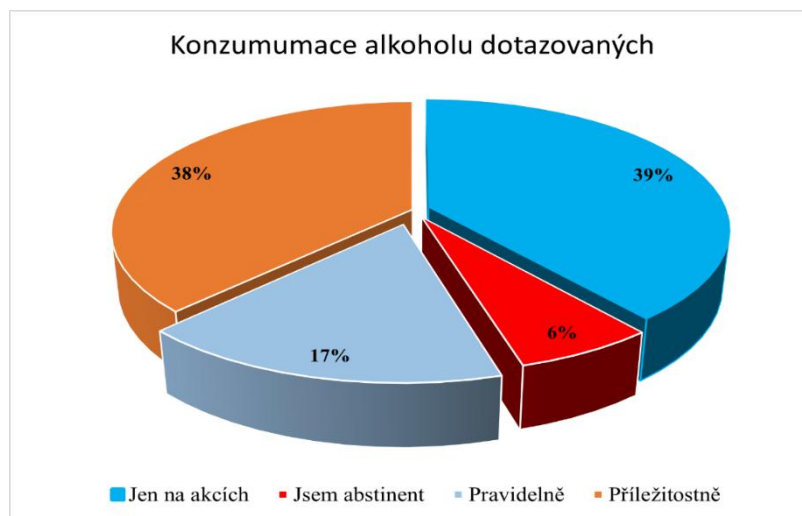
Čtyři pětiny (162) respondentů se domnívá, že by se neměla zvyšovat tolerance alkoholu v krvi v souvislosti s řízením motorových vozidel, jedna pětina (40) by byla pro.

¹⁰³ Vlastní výzkum 2025

¹⁰⁴ Vlastní výzkum 2025

19. Otázka: Jste konzumentem alkoholu?¹⁰⁵

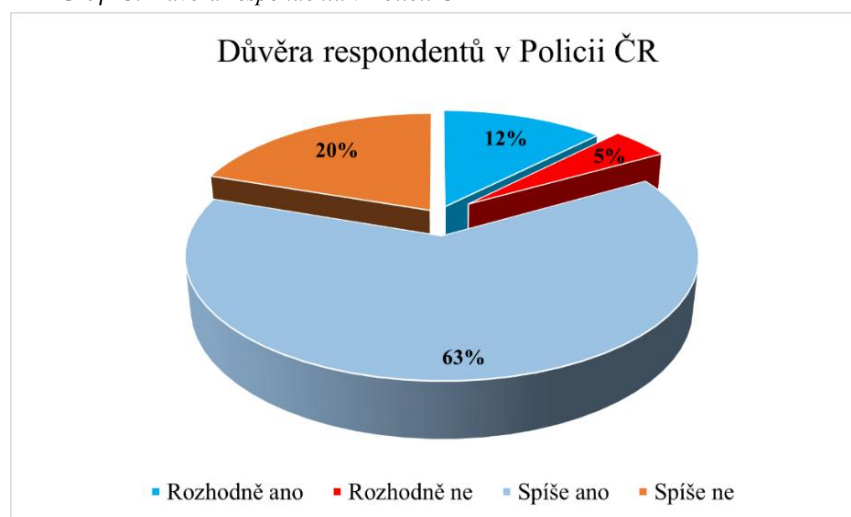
Graf 18: Konzumace alkoholu dotazovaných

Necelé dvě pětiny (79) respondentů konzumují jen na akcích, přibližně stejný podíl (76) požívá alkohol příležitostně a pravidelně alkohol požívá 17 % (34) dotazovaných. Mezi respondenty bylo 13 abstinentů, jejich podíl činil 6 %.

20. Otázka: Důvěřujete ve své obci (okrese) Policii České republiky v prevenci a represí ohledně drogové kriminality i protiprávního jednání za užití alkoholu?¹⁰⁶

Graf 19: Důvěra respondentů v Policii ČR

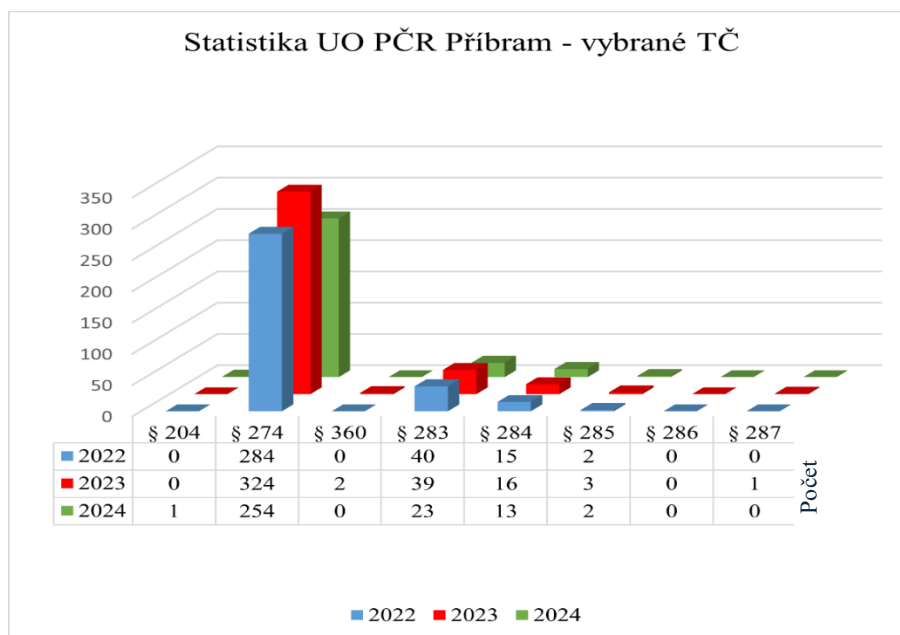
Přes tři čtvrtiny respondentů Policii ČR důvěřují, neboť 12 % (25) z nich odpověděla „rozhodně ano“, 63 % (128) „spíše ano“. Jedna pětina (40) ji „spíše nedůvěřuje“ a 9 odpovědí bylo „rozhodně nedůvěřuji“, což je 5 % dotazovaných.

¹⁰⁵ Vlastní výzkum 2025

¹⁰⁶ Vlastní výzkum 2025

7.4 Porovnání některých získaných dat z dotazníkového šetření se statistikou vybraných trestných činů v okrese Příbram

Graf 20: Statistika UO PČR Příbram – vybrané TČ

Zdroj: Statistika Policie ČR¹⁰⁷

Ze statistiky na dotaz Policie ČR k okresu Příbram (Územní odbor Příbram) vyplývá, že nejčastěji páchaný trestný čin, který zcela dominuje statistice je „ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TZ. Výsledek není zcela nepředvídatelný, neboť odhalení tohoto trestného činu je velmi časté při silniční kontrole, neboť ho v drtivé většině (autorova zkušenost, všeobecně známý fakt) páchají řidiči vozidla, ať už pod vlivem alkoholu nebo návykové látky. Lze dovodit, že většina respondentů, kteří by nezvyšovali toleranci alkoholu u řidičů (otázka č.18), mají povědomí o tom, že právě tento skutek je běžný a lze se oprávněně domnívat, že ti, kteří se setkali s tímto trestným činem, odpověděli kladně u odpovědí u otázek č.12, 17, zda byli přítomni někdy u páchání TČ v souvislosti s drogami/alkoholem.

Druhým nejčastěji evidovaný trestný čin je „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ podle § 283 TZ. Zde je třeba konstatovat, že odhalování tohoto trestného činu je daleko složitější než předešlý TČ. Pozitivní je, že za poslední rok tj. 2024 klesl počet evidovaných skutků na polovinu.

¹⁰⁷ Statistika Policie České republiky. [online]. Policie České republiky. [cit. 2025-03-10]. Dostupné z: <<https://policie.gov.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Třetím nejčastěji páchaným TČ je „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“. U tohoto skutku je třeba rovněž uvést, že míra latentního páchání může být mnohem vyšší a odhalování poněkud složitější opět s porovnáním s § 274 TZ. Evidence tohoto trestného činu nemá signifikantní vývoj, který by šel označit jako ustálený. Čtvrtým skutkem, které je ještě v evidovaném období každým rokem zastoupen je „nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku“ podle § 285 TZ. Zde se jedná doslova o pár případů ročně s téměř vyrovnaným vývojem. Další vybrané trestné činy, jsou zastoupeny ve sledovaném období v jednotkách anebo zcela vůbec. Uvedené čtyři nejčastější TČ, jsou prakticky výčtem pojmů i parafrází, které respondenti uvedli ve volné otázce č. 8, co si představují pod pojmem „drogová kriminalita“, což autor hodnotí pozitivně.

7.5 Diskuze

Jedním z cílů práce bylo vyhodnotit výsledky dotazníkového šetření, které je výše popsáno. Některé zajímavosti, které však z výsledků dotazníkového šetření nevyplynou, autor přidává formou diskuze, ve které je porovnání některých sociologických dat s výsledky vybraných otázek, které byly zodpovězeny ze strany respondentů.

Z celkové počtu 202 respondentů bylo 111 mužů a 91 žen. K otázce č. 18, zda by se měla zvýšit tolerance alkoholu v krvi v souvislosti s řízením motorového vozidla, bylo souhlasných 40 odpovědí, z toho 33 mužů a 7 žen, překvapivě byl v této skupině osob i jeden abstinents.

Další zajímavostí, kterou by autor i předpokládal, bylo zjištění, že se v menších obcích (do 1.000 obyvatel, vesnice) cítí respondenti bezpečněji. Jednak je to dáno tím, že se občasné v malých obcích často velmi dobře znají, znají své sousedy, návyky, vozidla a díky tomu, mají k sobě větší důvěru. Porovnáním dat z šetření bylo zjištěno, že z celkové počtu 202 respondentů bydlí v obci do 1.000 obyvatel 56 dotazovaných a pouze 3 z nich odpověděli spíše ne, nebo rozhodně ne.

Zajímavé je porovnání statistik u otázky č. 5 a č. 6, přestože se více než čtyři pětiny respondentů (164) cítí bezpečně ve své obci, dvě třetiny (136) se zároveň domnívají, že jsou v jejich obci páchané trestné činy v souvislosti s drogami. Z toho vyplývá, že pravděpodobně není nutným předpokladem pocitu bezpečí absence trestných činů v souvislosti s drogami. Respondenti tuto trestnou činnost zřejmě vnímají tak, že se jich bezprostředně netýká, například se může převážně odehrávat v jiné části města,

případně v určitých objektech, kterým se respondenti vyhýbají nebo na respondenty žádným způsobem nedopadají důsledky těchto trestných činů. Pravděpodobně je tento fakt zapříčiněn tím, že respondenti s těmito činy nepřichází do kontaktu, tudíž se ve většině cítí bezpečně, ale nedělají si iluze o tom, že v daném území tato trestná činnost nevyskytuje. Další důvod může být ten, že respondenti dokonce nevnímají tyto trestné činy, i když se s nimi setkávají, jako potenciální ohrožení jejich pocitu bezpečí, zkrátka je to pro ně izolovaný problém určitých jedinců a není pro respondenty hrozbou.

Z předešlých skutečností vyplývá, že obecně se respondenti cítí bezpečně a zároveň se domnívají, že se je v jejich okolí vyskytuje drogová kriminalita. Podobný paradox se vyskytuje i v odpovědích na otázku č. 9, tedy zda je drogová kriminalita závažný problém, vždy se odpovědi týkají obce, ve které respondenti žijí. Přibližně polovina respondentů (99) si myslí, že to je závažný problém, a jedna třetina z nich (33) považuje tento problém jako rozhodně závažný. Platí tedy, pohledem z druhé strany, že u části respondentů, kterých bylo 68, kteří se cítí bezpečně, že nevnímají jako problém drogovou kriminalitu, respektive tento fakt může do jisté míry potvrzovat domněnku, že přestože si určitá, byť užší, skupina lidí myslí, že se v jejich obci vyskytuje drogová kriminalita, nevnímají ji jako problém a zároveň se cítí bezpečně. Nicméně platí, že polovina respondentů drogovou kriminalitu v jejich obci nevnímá jako závažný problém, to je rozhodně povzbudivá skutečnost.

Závěr

V bakalářské práci se autor zabýval trestnou činností spojenou s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram, základním uvedením do problematiky návykových látek, jejich dělení, tak i odkaz na trestně právní rovinu deliktů, které v sobě zahrnují problematiku návykových látek.

Boj s drogovou kriminalitou a návykovými látkami je všeobecně vnímán jako závažný problém. Upínající se pozornost na státní aparát, zejména na legislativní procesy ohledně těchto závažných společenských témat, byly v posledních letech, vlivem přílivu nových, zejména syntetických drog, které byly de-facto legální, značná. V průběhu psaní této bakalářské práce vyšla novela hned několika zákonů, které upravují a zamezují značnému množství návykových látek být na území České republiky legálními. Od 1.1.2025 jsou zakotveny další mechanismy v boji s přílivem nových, neprozkoumaných návykových látek, například díky pojmům zařazené psychoaktivní a psychomodulační látky, nyní může stát přebrat nad těmito látkami kontrolu, zároveň vlivem úprav dalších právních norem, lze tyto látky zkoumat, dále regulovat a v případě porušení povinnosti vyplývající z dotčených zákonů, včetně trestního zákoníku, lze vymáhat právní odpovědnost. V teoretické části jsou popsány základní principy nových platných termínů a nových trestných činů, které byly ukotveny legislativním opatřením, což je dle autora velmi pozitivní v optice naznačovaného boje s drogovou kriminalitou, ale i širším pojetí.

Empirická část bakalářské práce byla realizována kvantitativní formou dotazníkového šetření, které bylo zaměřeno na obyvatele okresu Příbram se záměrem zjistit, zda se cítí bezpečně v místě svého bydliště, jak vnímají prevenci a výše trestů (represivní aspekt ze svého pohledu) drogových trestných činů i ve spojení s alkoholem, zda byly sami svědky nějakého protiprávního jednání v této souvislosti a v neposlední řadě byli tázáni i na důvěru v Policii ČR.

Z provedeného zkoumání, bylo zprvu po čtyřech prvních otázkách zjevné, že sociologické aspekty jako pohlaví, věk, místo bydliště (na počet obyvatel), socioekonomické sebehodnocení, naznačují relativně reprezentující vzorek obyvatel, jelikož není preferována nebo naopak upozaděna určitá skupinu obyvatel z okresu Příbram. Výsledky dotazníkového šetření dále ukazují poměrně příznivou zprávu týkající se bezpečnosti respondentů v místě bydliště, neboť se bezpečně cítí většina dotazovaných, a to i přes to, že dvě třetiny z nich vnímají, že jsou v jejich obci páchané trestné činy související s drogami a zároveň si polovina dotazovaných myslí, že je drogová kriminalita závažným problémem. V oblasti prevence a osvěty dopadly lépe v hodnocení respondentů

školní zařízení nežli orgány státní správy a samosprávy. Vzhledem k tomu, že právě školy hrají společně s rodinou zásadní roli v celém systému prevence, je důvěra respondentů v jejich činnost jednoznačně dobrou zprávou. V oblasti ukládání trestů bylo zjištěno, že dotazovaní vnímají rozdíl mezi alkoholem a drogami, neboť více jak polovina dotazovaných považuje tresty v souvislosti s alkoholem za adekvátní a zároveň stejné procento se domnívá, že tresty ukládané za trestné činy a přestupky v souvislosti s drogami jsou příliš nízké. Je zajímavé, že přesto považuje tři čtvrtě respondentů alkohol jako návykovou psychoaktivní látku, tak způsob trestů je vnímám odlišně. K tomuto lze říci, že vysvětlení nalezneme i v teoretické části této práce, neboť alkohol je společensky tolerována návyková látka. Třetina respondentů byla někdy svědkem jednání, které považují za trestný čin v souvislosti s drogami, a více jak dvě pětiny byly svědkem shodného jednání akorát v souvislosti s alkoholem, přičemž autor částečně přihlíží k subjektivnímu pohledu respondentů, jaké jednání už je trestným činem. Proti zvyšování tolerance alkoholu v krvi při řízení motorového vozidla byly čtyři pětiny, jen jedna pětina by hranici zvýšila, což je dle autora další pozitivní zjištění, neboť zvyšování tolerance, je jedna z příčin vzniku závislosti na alkoholu s logickým ohledem k tomu, že by se tím zvýšila konzumace alkoholických nápojů, což by mimo jiné vedlo i ke zvýšení počtu případů, ve kterých by byla překročena hranice zvýšené tolerance, což opět vedlo ke zvýšení nebezpečí. Dotazovaní vyjádřili důvěru v Policii ČR v místě svého bydliště v ohledu prevence a represe vůči drogové kriminalitě i protiprávního jednání za užití alkoholu v poměru tří čtvrtin, což je pozitivní výsledek.

Na úplný závěr byly porovnány vybraná data z dotazníkového šetření a porovnány společně s popsanou statistikou vybraných drogových trestných činů a trestných činů s užitím alkoholu Územního odboru Policie ČR Příbram za rok 2022, 2023, 2024. Statistika celkem jednoznačně dokládá, že nejčastěji páchaný trestný čin za toto období bylo „ohrožení pod vlivem návykové látky“, k čemuž lze uvést, že se jedná o aktivně vyhledávaný trestný čin v rámci výkonu služby PČR a tato data korelují i s dotazníkovým šetřením, neboť jak je výše napsáno, dotazovaní jsou proti zvyšování tolerance alkoholu při řízení motorového vozidla, což je jednání, které spadá pod tento trestný čin i byly svědky, kdy se páchá trestná činnost v souvislosti s alkoholem, zde může autor připomenout i latentní kriminalitu, která vůbec není evidována. Stav dle statistiky je během sledovaných tří let poměrně kolísající nelze hovořit o klesající či stoupající tendenci. O klesající tendenci lze hovořit však u trestného činu „nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“, kde poslední rok byl pokles na téměř polovinu činů oproti letem předchozím, což je již pozitivní vývoj. Za sledované

období je třetím nejvýraznějším skutkem „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“, které má vyrovnanou hodnotu páchaní, nicméně autor usuzuje, že se jedná o další čin, který má vyšší latentní hodnotu a nelze ho tak jednoduše odhalovat jako například zmiňované „ohrožení pod vlivem návykové látky“. Čtvrtým skutkem, které byl ve statistice pravidelně zastoupen je „nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku“ podle § 285 TZ, s počtem několika případů ročně. Ostatní trestné činy jsou statisticky pouze v jednotkách skutků za celé sledované tříleté období. Vzhledem k evidovaným stovkám skutků Ohrožení pod vlivem návykové látky, které se týká jak alkoholu, tak i drog, lze usoudit, že i toto je velkým dílem prevence a represe, kterou vnímají respondenti dotazníkového šetření.

Aktuálním přínosem bakalářské práce vnímá autor zejména v seznámení se s novými pojmy a trestnými činy v teoretické části a dále s poměrně pozitivními zjištěními z dotazníkového šetření, které dle autora korelují s policejní statistikou. Nekriticky lze však konstatovat, že dynamika vývoje v oblasti zvoleného tématu bude v následujících měsících výraznější, neboť s novými legislativní a návaznými procesy se bude jednak ustalovat praxe a může dojít k přenastavení některých parametrů v procesu a samozřejmě se nadále budou objevovat další látky, drogy, kterým bude naše společnost čelit.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DRAŠTÍK, Antonín. Trestní zákoník: komentář. II. díl, (§ 233 až 421). Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 2305-2306 ISBN 978-80-7478-790-4.
2. GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 370-371 ISBN 978-80-7598-554-5.
3. JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část: zvláštní část. 3. vyd. Student. Praha: Leges, 2013. s. 759-760 ISBN 978-80-87576-64-9.
4. JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Student. Praha: Leges, 2019. s. 751-752 ISBN 978-80-7502-380-3.
5. KALINA, Kamil. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.151 ISBN 80-86734-05-6.
6. KALINA, Kamil. Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí. Praha: Filia nova, 2001. s. 85 ISBN 80-238-8014-4.
7. KOMOROUS, Jiří. Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 121 ISBN 978-80-206-1008-9.
8. NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 73-74 ISBN 978-80-262-1357-4.
9. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ SANANIM, kolektiv autorů sdružení. Drogy: otázky a odpovědi. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2.
10. RÄTSCH, Christian. The encyclopedia of psychoactive plants: ethnopharmacology and its applications. Rochester, VT: Park Street Press, [2005]. s. 942 ISBN 978-0-89281-978-2.
11. RÖHR, Heinz-Peter. Závislost: jak jí porozumět a jak ji překonat. Spektrum. Praha: Portál, s.r.o, 2015. s. 160-162 ISBN 978-80-262-0927-0.
12. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. III, § 272-421. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. s. 3713-3716 ISBN 978-80-7400-893-1.
13. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník II: komentář. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. s.2865 ISBN 978-80-7400-428-5.

14. VRBA, I. LEJČKO, J. KOZÁK, J. Opiody 2. přeprac. vyd. Praha: Maxdorf, 2021, 504 s. ISBN 978-80-7345-664-1.
15. VÁLKOVÁ, Helena; KUČTA, Josef a HULMÁKOVÁ, Jana. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019 s. 470. ISBN 978-80-7400-732-3.
16. ZÁBRANSKÝ, Tomáš. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s.14 ISBN 80-244-0709-4.
17. ZEMAN, Petr; ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. Drogová kriminalita a trestní zákoník. Studie. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6.
18. ZOUBKOVÁ, Ivana. Kriminologický slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Elektronické zdroje

1. ALCOHOL AND DRUG FOUNDATION. *Mescaline*, [online]. 2025 [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://adf.org.au/drug-facts/mescaline/>>.
2. ARMÁDNÍ ZPRAVODAJ. *Věcně sjetí vojáci Třetí říše i Spojenců: drogy povinně konzumovali ve velkém, aby získali výhody nad nepřítelem* [online]. 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://armadnizpravodaj.cz/historie/druha-svetova-valka-drogy/>>.
3. EUROPEAN UNION DRUGS AGENCY. *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances*, [online]. 2023 [cit. 2025-02-25]. Dostupné z WWW: <https://www.euda.europa.eu/publications/technical-reports/hhc-and-related-substances_en>.
4. KOCÍK, Milan. *Kratom* [online]. Bezpečná Příbram 2023 [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kratom>>.
5. KRMĚNÍK, Pavel. *Durman obecný, Encyklopedie psychotropních rostlin, Projekt Enpsyro* [online] [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rdat.html>>.
6. NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA. *Nové Psychoaktivní látky, Výroční zpráva NPC 2015, Bulletin Národní protidrogové centrály 2/2016* [online] [cit. 2025-02-28]. Dostupné z WWW: <<https://policie.gov.cz/soubor/bulletin-02-2016-pdf.aspx>>.

7. NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. *Kokain*. [online]. [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW:< <https://www.nzip.cz/clanek/262-kokain>>.
8. STÁTNÍ ÚSTAV PRO KONTROLU LÉČIV. *Tisková zpráva ze dne 3.4.2009* [online]. 2009 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z WWW:<<https://sukl.gov.cz/media/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-ze-dne-3-4-2009/>>.
9. ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČESKÉ REPUBLIKY. *Drogová úmrtí a úmrtí pod vlivem drog v roce 2019*. [online]. 2020 [cit. 2025-02-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.uzis.cz/res/f/008321/ai-2020-01-nrpatv-drd-2019.pdf>>.
10. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Alkohol – dobrý sluha nebo zlý pán? První vládní zpráva o alkoholu v České republice*. [online]. 2022 [cit. 2025-02-20]. Dostupné z WWW:<https://vlada.gov.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/alkohol-_dobry-sluha-nebo-zly-pan--prvni-vladni-zprava-o-alkoholu-v-ceske-republice--195338/#:~:text=Prvn%C3%AD%20vl%C3%A1dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20o%20alkoholu%20v%20%C4%8Cesk%C3%A9%20republice,-Publikov%C3%A1no%2029.&text=Praha%2C%2029.,n%C3%A1rodn%C3%A1%20koordin%C3%A1tor%20pro%20protidrogovou%20politiku.>>.
11. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Nová regulace psychoaktivních látek*. [online]. 2025 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW:<<https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025/>>.

Legislativní dokumenty

12. ČESKO Nařízení vlády č. 52/2024 Sb. In *Sbírka zákonů České republiky* [online], 1999 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW:< <https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/167?zalozka=text>>.
13. ČESKO Zákon číslo č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p13>>.
14. ČESKO. § 204 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#f3919951>>.
15. ČESKO. § 251a odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025].

- Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p251a-1>>.
16. ČESKO. § 274 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 17. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p274>>.
 17. ČESKO. § 283 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 28. 2. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p283>>.
 18. ČESKO. § 284 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 16. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p284>>.
 19. ČESKO. § 285 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p285>>.
 20. ČESKO. § 286 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p286>>.
 21. ČESKO. § 286a odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p286a-1>>.
 22. ČESKO. § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p287>>.
 23. ČESKO. Zákon č. 167 Usnesením parlamentu České republiky ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky* [online], 1999 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/167?zalozka=text>>.
 24. ČESKO. Zákon č. 40 Usnesením parlamentu České republiky ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. [online] In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40?zalozka=text>>.
 25. ČESKO. Zákon č. 321/2024 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS

- 2010–2025 [cit. 8. 3. 2025]. Dostupné z WWW:<<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-321>>.
26. ČESKO. Zákon umožňující regulaci psychoaktivních látek vstoupil v platnost. Účinnosti nabude 1. ledna 2025. [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR 2024 [cit. 2025-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025/>>.
27. ČESKO. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21.10.2020 sp.zn. Tpjn 300/2020. [online]. Zákon pro lidi. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/3-tdo-705-2005?text=705%2F2005&sit=1>>.
28. ČESKO Usnesení Nejvyššího soudu 3 sp.zn. 3Tdo 705/2005 ze dne 29.9.2005. [online]. Zákon pro lidi. 2025. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/3-tdo-705-2005?text=705%2F2005&sit=1>>.
29. ČESKO. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 09.10.2023, sp.zn. 2 To 144/2003. [online]. Nejvyšší soud. [cit. 2025-02-28]. Dostupné z WWW: <<https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/4855/>>.
30. ČESKO. Usnesení trestního kolegia nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 [online]. Policie České republiky [cit. 2025-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://policie.gov.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male>>.
31. EVROPSKÁ UNIE. Nařízení rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi. [online]. Zákon pro lidi. 2025. [cit. 2025-02-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/pravoEU/dokument?celex=32005R0111&date=20240603>>.
32. ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ. *Single Convention on Narcotic Drugs*, 1961. [online], 1961, [cit. 2025-02-24]. Dostupné z WWW:<https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf>.

Seznam zkratek

CNS – centrální nervová soustava

NSA – nesteroidní antiflogistika

OSN – Organizace spojených národů

tr. zákoník – trestní zákoník

TZ – trestní zákoník

ÚO PČR Příbram – Územní odbor Policie České republiky Příbram

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pohlaví respondentů	49
Graf 2: Věk respondentů	49
Graf 3: Počet respondentů dle velikosti obce (počtu obyvatel)	50
Graf 4: Socioekonomické postavení respondentů.....	50
Graf 5: Pocit bezpečí respondentů	51
Graf 6: Páchání TČ v souvislosti s drogami v místě bydliště	52
Graf 7: Počet respondentů, kteří měli/neměli představu o drogové kriminalitě	52
Graf 8: Problém drogové kriminality v obci.....	53
Graf 9: Důvěra ve státní správu/samosprávu	54
Graf 10: Názor na prevenci ve školách	54
Graf 11: Přítomnost při páchání TČ v souvislosti s drogami.....	55
Graf 12: Adekvátnost trestů u drogových TČ	56
Graf 13: Alkohol jako droga	56
Graf 14: Hodnocení spotřeby alkoholu v ČR.....	57
Graf 15: Adekvátnost trestů u TČ s alkoholem.....	57
Graf 16: Přítomnost při páchání TČ v souvislosti s alkoholem	58
Graf 17: Názor na zvažování tolerance alkoholu při řízení vozidel.....	58
Graf 18: Konzumace alkoholu dotazovaných	59
Graf 19: Důvěra respondentů v Policii ČR	59
Graf 20: Statistika UO PČR Příbram – vybrané TČ	60

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Nevyplněný vzor dotazníku

Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník k bakalářské práci na téma:

Trestná činnost spojená s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram

Dobrý den,

jsem studentem 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích oboru bezpečnostně právní činnost a chtěl bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku. Údaje, které uvedete, jsou anonymní a budou sloužit pouze pro účely vypracování absolventské práce na téma Trestná činnost spojená s užíváním omamných a psychotropních látek včetně alkoholu v okrese Příbram. Dotazník prosím vyplňte pravdivě. V každé otázce zakřížkujte pouze jednu odpověď. U otázek s volnou formou odpovědi napište svými slovy vlastní názor.

Za vyplnění Vám předem děkuji.

Miroslav Vondrů

1. Pohlaví: Muž: ☐ Žena: ☐

2. Věk: do 20 let: ☐ mezi 20 a 50 lety: ☐ nad 50 let: ☐

3. Velikost obce (počtu obyvatel):

do 1.000: ☐ mezi 1.000-10.000: ☐ nad 10.000 ☐

4. Jak byste ohodnotili své současné socioekonomické postavení ve společnosti?

Rozhodně dobré: ☐ Spíše dobré: ☐

Rozhodně špatné: ☐ Spíše špatné: ☐

5. Cítíte se ve své obci bezpečně?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐

6. Domníváte se, že jsou ve Vaší obci páčány trestné činy v souvislosti s užíváním drog?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐

7. Máte představu o tom, co je drogová kriminalita?

Ano: ☐ Ne: ☐

8. Pokud ano, jak byste tento pojem definovali svými slovy?

.....
.....

9. Myslíte si, že je drogová kriminalita závažným problémem ve Vaší obci?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐

10. Domníváte se, že orgány státní správy, popřípadě místních samospráv, dělají dost v oblasti prevence a osvěty ve vztahu ke drogám a drogové kriminalitě?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐

Nezajímám se: ☐

11. Domníváte se, že školní zařízení (základního a středního stupně) dělají dost v oblasti prevence a osvěty ve vztahu ke drogám a drogové kriminalitě?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐

12. Byl/a jste někdy svědkem trestného činu v souvislosti s užitím/držením/prodejem drog? (bez alkoholu)

Ano: ☐ Ne: ☐

13. Jsou tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s užíváním drog adekvátní?

Ano: ☐ Příliš nízké: ☐ Příliš vysoké: ☐

14. Považujete za drogu, respektive psychoaktivní návykovou látku, také alkohol?

Ano: ☐ Ne: ☐

15. Domníváte se, že je současná spotřeba alkoholu v ČR:

Nízká: ☐ Tak akorát: ☐ Vysoká: ☐

16. Jsou tresty za trestné činy a přestupky páchané v souvislosti s alkoholem adekvátní?

Ano: ☐ Jsou příliš nízké: ☐ Příliš vysoké: ☐

17. Byl/a jste někdy svědkem trestného činu (násilí, řízení motorového vozidla) v souvislosti s užitím alkoholu?

Ano: ☐ Ne: ☐

18. Měla by se zvýšit tolerance alkoholu v krvi v souvislosti s řízením motorových vozidel?

Ano: ☐ Ne: ☐

19. Jste konzumentem alkoholu?

Příležitostně (i mimo akce): ☐ Pravidelně: ☐

Jsem abstinent: ☐ Jen na akcích: ☐

20. Důvěřujete ve své obci (okrese) Policii České republiky v prevenci a represí ohledně drogové kriminality i protiprávního jednání za užití alkoholu?

Rozhodně ano: ☐ Spíše ano: ☐

Rozhodně ne: ☐ Spíše ne: ☐